

Dioraphte

jaar
bericht
2020

Dioraphte

jaar
bericht
2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Bestedingen geografisch	8
Overzicht toekenningen 2015 t/m 2020	10
Toekenningen per werkgebied in 2020	11

Sociale Initiatieven in Afrika	12
Global Innovation Fund	14
Aflatoun	16
WeForest	17
Evidence Action	17
D-Prize	18
Mesics	19
Nekemte Catholic Secretariat	20
BarefootLaw	22
GLRA	23
Building Tomorrow	24
Wondem	25

Sociale Initiatieven in Nederland	26
VluchtelingenWerk Nederland	28
Special Arts	30
De Class	31
De Muren hebben Oren	31
Het Gehandicapte Kind	32
De Vrolijkheid	33
Mama Vita	33
LeerKRACHT	34
Kansfonds	36
SchuldHulpMaatje	37
KBO-Brabant	37
Fairwork	38
De Oudertelefoon	38
Thuishuis	39

Wetenschap en Onderzoek	40
QIMR	42
ITG Antwerpen	44
LUMC	46
Tytgat Instituut (AMC)	47
LUMC	47

Podiumkunsten	48
Euphoria	50
Writers Unlimited	52
Leiden Shorts	53
Asko Schönberg	53
Cellosonate Nederland	54
Pynarello De Nieuwe Wereld	54
Blackbird – Rebirth	55
What You See Festival	56
Instituut Motus Mori	57

Cultureel Erfgoed	58
De Tiid	60
Drents Museum	62
Librije Enkhuizen	63
Kalkoven Appingedam (BICSA)	63
Portugese Synagoge Amsterdam	64
Design Museum	64
Byvanck Genootschap	65

Bestuur	66
Onze adviseurs	68
Colofon	70

Voorwoord

dat 2020 voor iedereen en dus ook voor de door ons gesteunde doelen een uitzonderlijk jaar is geweest, is een cliché, en zelfs die vaststelling is inmiddels een cliché. Net als veel andere fondsen hebben wij ons vanaf het begin van de pandemie afgevraagd hoe wij ons beleid zo goed mogelijk konden aanpassen aan de door corona veranderde behoeftes in de sectoren die wij ondersteunen.

Compliment

Terugkijkend op 2020 is de — misschien paradoxale — constatering dat in het merendeel van onze portefeuilles het meer *business as usual* is gebleven dan we hadden verwacht. Dat is in de eerste plaats een compliment aan degenen aan wie wij onze donaties doen en die hun werk onder moeilijke omstandigheden hebben voortgezet. Ze hebben hun werkwijze vaak snel en efficiënt aangepast aan de nieuwe situatie.

Call for proposals

Een voorbeeld is de portefeuille Wetenschap en Onderzoek, waarin we via een tweetal calls for proposals, voor zeldzame ziekten en voor neglected tropical skin diseases, diverse onderzoeken hebben gehonoreerd. Op de website treft u hierover meer informatie aan [via deze link](#). Nieuwe calls voor proposals zijn inmiddels uitgeschreven voor 2021 – neglected tropical skin diseases – en voor zeldzame ziekten is de call for proposals voor 2022 op 28 februari 2021 opengesteld.

Digitalisering

Onze partners in de portefeuille Cultureel Erfgoed hebben een lange adem. Met de beperkingen die de pandemie oplevert, zijn restauratieprojecten voortgezet en nieuwe aangevangen. Ook hebben wij ons budget dit jaar goed

kunnen besteden aan nieuwe initiatieven, waaronder digitalisering van collecties en herinrichting van musea. Voorbeelden daarvan vindt u in dit jaarbericht.

Noodhulp

Afrika is in 2020 nog redelijk gespaard gebleven voor al te grote effecten van de pandemie. Slechts in een beperkt aantal gevallen hebben we coronagerelateerde noodhulp moeten verlenen, zoals in Malawi, waar we een aantal projecten in de gezondheidszorg steunen. Natuurlijk blijven er grote zorgen over Afrika; de pandemie kan daar alsnog toeslaan. Een land als Malawi, met een vergelijkbaar aantal inwoners als Nederland, beschikt in totaal over een vijftiental ic-bedden. De politieke spanningen in Ethiopië en Zuid-Soedan baren ons zorgen, hoewel de regio's waarin wij vooral steun verlenen, niet rechtstreeks in de zone liggen waarin de gewapende conflicten zich momenteel afspelen. In de afgelopen jaren heeft Dioraphte in Afrika ingezet op samenwerking met collegafondsen en -organisaties. De belangrijkste partners in dat kader zijn [Global Innovation Fund](#) (waarover in dit jaarbericht meer informatie), [Big Bang Philanthropy](#) en [Evidence Action](#).

Eenzaamheid

Dichter bij huis hebben wij in de portefeuille Sociale Initiatieven Nederland de gevolgen van de pandemie natuurlijk acuter kunnen waarnemen. Eenzaamheid onder ouderen en de noden van mensen met beperkingen zijn thema's die zich in het afgelopen jaar extra hebben doen gevoelen. Gelet op de coronamaatregelen hebben initiatieven om mensen bij elkaar te brengen en uit hun isolement te verlossen natuurlijk uitzonderlijk te lijden gehad. Initiatieven waar veranderingen nodig waren in de aanpak hebben we uiteraard de ruimte gegeven om die door te voeren.

Tolerantie

Voor mensen aan de rand van de samenleving is het afgelopen jaar buitengewoon moeilijk geweest. Jegens hen bestaat in de huidige omstandigheden bovendien voelbaar minder tolerantie. Wij zijn daarom blij ook dit jaar initiatieven ten gunste van bijvoorbeeld ongedocumenteerden te hebben kunnen steunen. [Dokters van de wereld](#), [Seguro](#), en het [Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt](#) mochten op steun van Dioraphte rekenen.

Coronaproof

Een sector die zwaar geleden heeft onder de verspreiding van het virus is uiteraard Podiumkunsten. We hebben al vroeg na het uitbreken van de pandemie het beleid bekendgemaakt dat bij uitstel van producties onze toekenning behouden blijft. Als een initiatief geheel moest worden afgelast maar wel kosten waren gemaakt, waren we bereid om ons pro rata deel van die kosten als gift toe te kennen (een norm die we ook in onze andere portefeuilles hebben toegepast). Toch is er uit ons budget geld overgebleven en dat willen we in 2021 besteden aan initiatieven van de door ons regulier begunstigde instellingen om coronaproof te werken of anderszins hun aanpak te innoveren.

Dank

Als bestuur moesten we vooral virtueel vergaderen; met elkaar én met de mensen die het eigenlijke werk bij Dioraphte verrichten. Wij zijn hen dit jaar extra dank verschuldigd voor de lastige omstandigheden waaronder zij met veel creativiteit onze middelen toch optimaal hebben kunnen inzetten: *Henk van Stokkom*, adviseur Sociale Initiatieven Afrika en Nederland, coördinator Wetenschap & Onderzoek en operationeel directeur (die met zijn eigen team ook

verantwoordelijk is voor de projectadministratie), *Lonneke Regter* — adviseur Podiumkunsten, *Mustapha Charifi* — adviseur Sociale Initiatieven Nederland en *Antoon Ott* — adviseur Cultureel Erfgoed. Ook zijn wij dank verschuldigd aan de flexibiliteit en inzet van het team van onze financiële administrateur Jac's den Boer & Vink.

Kraamkamer

Het jaar 2021 zal hopelijk een nieuwe start brengen, waarin echter de naweeën van de pandemie nog voor veel problemen zullen zorgen. Dioraphte staat klaar om in de diverse sectoren waarin zij werkzaam is oplossingen daarvoor te ondersteunen. Onze focus blijft daarbij om een kraamkamer te zijn voor initiatieven die elders moeilijk onderdak vinden en die mogelijk een begin kunnen zijn van iets nieuws. Innovatie en creativiteit zullen de komende tijd meer dan ooit nodig zijn.

Namens het bestuur,
Arnold Croiset van Uchelen (voorzitter)

Bestedingen geografisch

Nederland
9.652.660 euro

61%

**Diverse
Afrikaanse
(focus)landen**
2.996.222*

19%

Malawi
940.000 euro

6%

Ethiopië
829.200 euro

5%

Kenia
756.396 euro

5%

Oeganda
560.032 euro

3,5%

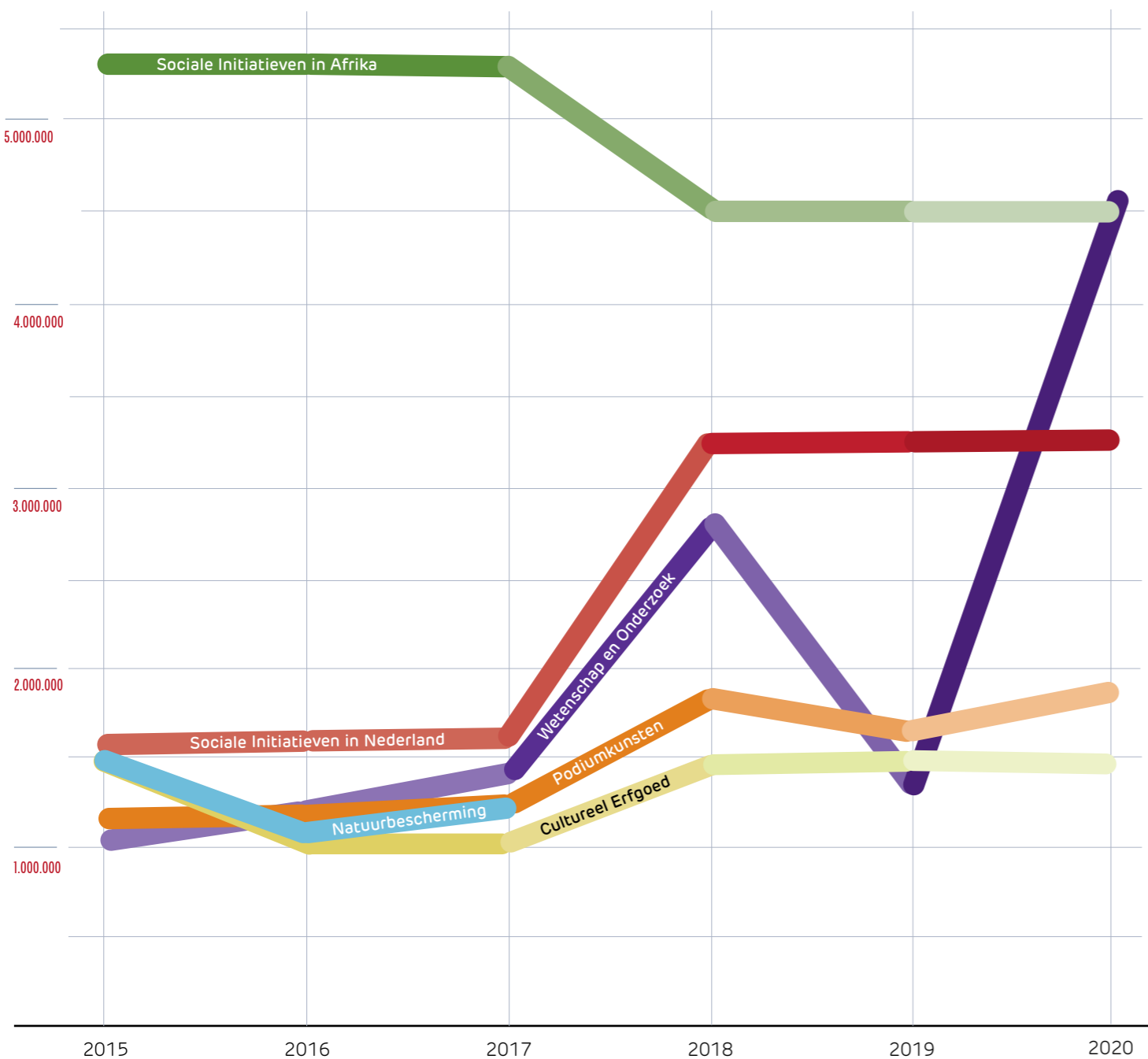

Zuid-Soedan
63.686 euro

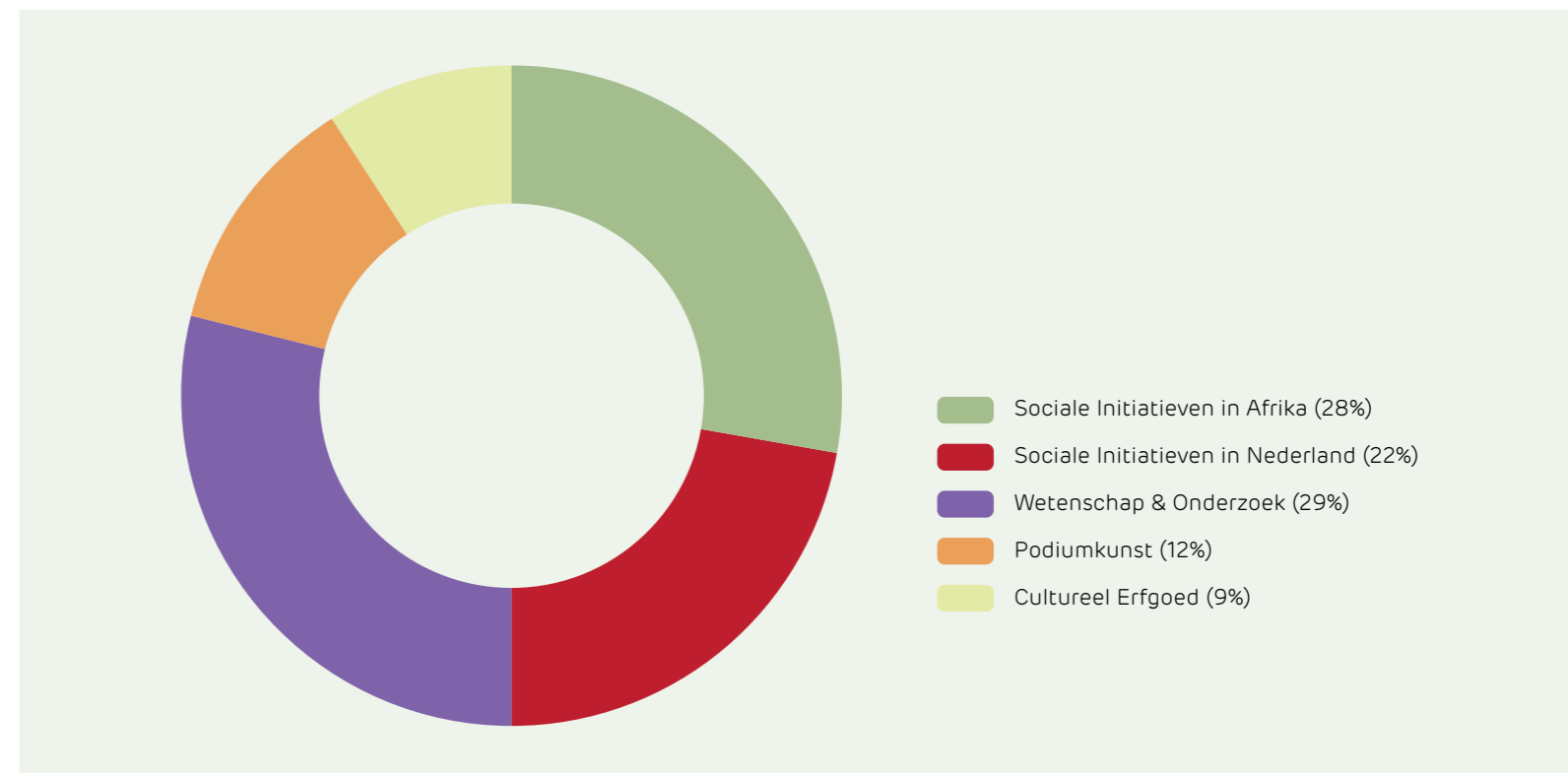
0,5%

* Betreft toekenningen voor Global Innovation Fund, Calls for Proposals Wetenschap & Onderzoek, Evidence Action, Aflatoun en D-prize

Overzicht toekenningen 2015 t/m 2020

Toekenningen per werkgebied in 2020

<

In 2020 doneerde Dioraphte 15,8 miljoen euro aan goede doelen. Dat is aanzienlijk meer dan in 2019, toen het fonds 12,3 miljoen euro spendeerde.

Het grote verschil is te verklaren uit het feit dat in 2019 twee calls for proposals van elk 1,7 miljoen euro in het werkgebied Wetenschap en Onderzoek uitgeschreven zijn, die in 2020 hun beslag kregen. Gemiddeld over de twee jaren doneerde Dioraphte dus ongeveer het streefbedrag van 14 miljoen.

^

Het aantal gehonoreerde aanvragen groeide licht: van 262 toekenningen in 2019 tot 270 in 2020. De verhouding tussen aanvragen en toekenning is 73 procent.

Sociale Initiatieven in Afrika

Dioraphte geeft financiële steun aan sociaal-maatschappelijke projecten in Ethiopië, Kenia en Oeganda. In Malawi steunen wij enkele langer lopende programma's.

Onze focus ligt op mensen die in armoede en isolement leven. Bij voorkeur dragen wij bij aan projecten en activiteiten die grote groepen in de samenleving bereiken.

44 toekenningen
totaal 4.445.536 euro

GIF partners profiteren van kennis, netwerk en systemen

Het Global Innovation Fund (GIF) werkt samen met filantropen en overheden om innovatie en ondernemerschap aan te wakkeren. Het doel? De verbetering van het leven van mensen in ontwikkelingslanden. Dioraphte ging in 2020 een partnerschap aan met GIF. We legden CEO Alix Zwane vier vragen voor over de samenwerking en de (beoogde) impact.

1 Dioraphte doneerde in 2020 een miljoen euro aan GIF. Aan welke specifieke projecten is het geld besteed? Wat is het innovatieve aspect en de sociale impact van de projecten?

'GIF ondersteunt met de Dioraphte-financiering de vier organisaties die naar verwachting de komende jaren een grote maatschappelijke impact zullen hebben. Ze zijn actief in de vier doellanden van Dioraphte. Zo wordt het curriculum van No Means No onderwezen aan duizenden adolescenten in Kenia, Oeganda en Malawi, waardoor zowel meisjes als jongens begrijpen waarom geweld niet oké is.

StrongMinds biedt gemeenschapsgerichte therapie aan vrouwen in Oeganda om depressie en angst te overwinnen en copingstrategieën te ontwikkelen voor toekomstige uitdagingen.

Simprints bouwt open-sourcesoftware en biometrische hardware om mensen zonder identificatie toegang te geven tot overheidsdiensten. Simprints werkt nauw samen met het Ethiopische ministerie van Volksgezondheid en is van proefprojecten overgestapt naar werken op nationale schaal. Mede dankzij de steun van Dioraphte gaat Simprints door op dit opwindende groeipad.

BRAC Uganda biedt onder meer kritieke COVID-responsdiensten om het nationale gezondheidssysteem te versterken en digitale tools om verandering in hygiënisch gedrag te bewerkstelligen.'

2 Wat is het voordeel voor Dioraphte van een partnerschap met GIF? En wat voor partners zoeken jullie?

'De subsidiëring door onder meer de Amerikaanse, Britse en Canadese overheid stelt GIF in staat om de systemen te bouwen waarvan stichtingen als Dioraphte kunnen profiteren. We hebben een analyseproces van wereldklasse dat de potentiële impact van elke innovatie die we willen financie-

ren adequaat voorspelt. Dat is voor veel fondsen te duur om zelf op te zetten, maar bij GIF al aanwezig. Naast Dioraphte zijn we een soortgelijke samenwerking aangegaan met de Nederlandse Sint Antonius Stichting. We delen het geloof in innovatie en "evidence based" werken, en ondersteunen innovators op hun weg naar schaalvergroting.'

3 Wat is uw prognose: waar komt uw investeringskapitaal over vijf jaar vandaan?

'De kern van het GIF-model is de subsidie van overheden; wij noemen ze ankerbeleggers. Met hun steun liggen we op schema om in 2030 het leven van meer dan 130 miljoen mensen per jaar te verbeteren. Naast de overheidspartners is er ruimte voor andere soorten financiers, waaronder filantropen en bedrijven.

Met de financiering van Unilever hebben we het ADVANCE Fund opgericht om samen te werken met bedrijven en de investeringen in de particuliere sector te ontsluiten. We zijn in gesprek met nieuwe potentiële overheidspartners – waaronder de Nederlandse – en filantropische partners om de omvang van het fonds te vergroten en meer maatschappelijke impact te leveren.'

4 Tot slot: wat is uw overweging om ook in Nederland een kantoor te beginnen?

'Nederland heeft een vriendelijke regelgeving voor het missiegedreven werk dat GIF doet. Het is een geweldige plek voor aandelen- en schuldbeleggingen, en dat is een belangrijk voorwaarde voor ons werk. Het is bovendien een geweldige hub voor sociale innovatie.' Helaas zijn door corona de plannen op de lange baan geschoven.

[GLOBALINNOVATION.FUND](https://www.globalinnovationfund.org/)

TOEKENNING DIORAPHTE 1.000.000 euro

Aflatoun digitale toolkit voor trainers en onderwijzers

Om het bereik en de impact van haar onderwijsprogramma's te vergroten was Aflatoun al bezig met de ontwikkeling van lesmateriaal op afstand, vertelt CEO Roeland Monasch. De wereldwijde COVID-19 pandemie maakte de noodzaak om met nieuwe onderwijsmodellen kansarme kinderen in afgelegen gebieden te bereiken nog urgenter. De ngo klopte bij Dioraphte aan voor de subsidiëring van een 'alomvattende herziening en bewerking van de organisatiestrategie voor onderwijs op afstand met behulp van digitale benaderingen'. 'Het is de tweede keer dat we een donatie van Dioraphte ontvangen,' aldus Monasch. 'Dit keer is het een strategische ondersteuning waar we heel blij mee zijn. We zijn een social franchise-organisatie die in meer dan honderd landen met meer dan driehonderd partners samenwerkt. Dat geeft ons de kans miljoenen kinderen te bereiken met onze programma's van sociaal en financieel onderwijs.'

Sociale Initiatieven in Afrika

Flexibel

Het doel van dit project is een reeks activiteiten te ontwikkelen voor digitaal leren voor leerkrachten, begeleiders en trainers van de programma's van Aflatoun. 'Zie het als een toolkit,' legt Monasch uit. 'We leveren trainers content om trainers in de regio te trainen die op hun beurt weer onderwijzers trainen. We propageren leren op een speelse manier. De toolkit die we voor ons hele netwerk ontwikkelen is een soort bibliotheek van filmpjes, quizjes en lessen. Het is een flexibel pakket, aan te passen aan de lokale behoeften. In Oeganda gaan de lessen op afstand bijvoorbeeld vaker via sms, op de Filippijnen is Facebook misschien een beter platform.'

'De ervaring leert dat je in Zoom iemand hoogstens twee uur actief bij de les kan houden'

Leerproces

Aflatoun en haar partners zitten overigens zelf ook in een leerproces. 'We zaten voor COVID-19 al in een ontwikkelfase en de pandemie versnelt die alleen maar. We hebben vanuit Amsterdam online sessies met onze Mastertrainers, in Syrië bijvoorbeeld.

De ervaring leert dat je in Zoom iemand hoogstens twee uur actief bij de les kan houden. Ook werden we ermee geconfronteerd dat heel veel van onze trainers en onderwijzers digibeten waren. Sommigen zijn zelfs onbekend met e-mail. Voor het succes van leren op afstand moesten wij hen dus eerst in een crash course digital literacy bijbrengen. Dat was een belangrijk leermoment voor ons.'

aflatoun.org

TOEKENNING DIORAPHTE 96.222 euro

WeForest alternatieve inkomsten voor houtkap

WeForest is een Belgische organisatie die via herbebossing klimaatverandering wil tegengaan. Sinds 2009 heeft ze meer dan 19 miljoen bomen geplant en meer dan 15.000 hectare herbebost. Dioraphte draagt sinds 2018 bij aan de herbebossing van Desa'a National Priority Forest in Ethiopië, waar in veertig jaar tijd meer dan zeventig procent van het bos is verdwenen. WeForest heeft de Belgische farmaceut UCB bereid gevonden de komende decennia de herbebossing te financieren. Maar met herbebossing zijn de problemen voor de lokale bevolking niet opgelost. Die is voor voedsel en brandstof voor een groot deel afhankelijk van het bos. Daarom voorziet WeForest ook in alternatieve inkomstenbronnen voor bijvoorbeeld houtkap.

WEFOREST.ORG

TOEKENNING DIORAPHTE 150.000 euro

Evidence Action de allergeedkoopste anti-diarree methode

Net als in 2018 steunde Dioraphte in 2020 het Dispensers for Safe Water-programma van Evidence Action. Het principe is even simpel als doeltreffend: plaats een chloordispenser bij elke waterbron. Een dorping komt naar de bron, plaatst de jerrycan onder de dispenser, bepaalt aan de hand van de gewenste waterhoeveelheid de dosis chloor en vult daarna zoals gebruikelijk de jerrycan met water. Bij thuiskomst heeft het chloor het water gedesinfecteerd en is het drie dagen lang drinkbaar. Het voorkwam naar schatting meer dan 450.000 gevallen van diarree in Kenia, Oeganda and Malawi en redde het leven van bijna vierhonderd kinderen onder de vijf. Kosten per persoon per jaar? Iets meer dan één dollar.

De effectiviteit van deze methode was onderwerp van Nobelprijswinnend onderzoek (onder leiding van Michael Kremer van Harvard University). Hij en zijn onderzoekscolllega's vergeleken de methode met de chloordispenser in Kenia met een variëteit van andere methodes van waterzuivering. De uitkomst was dat chloordispensers een veel hogere gebruiksfrequentie hebben, veel langer bruikbaar zijn en mede daardoor de allergeedkoopste antidiarree-methode is.

EVIDENCEACTION.ORG

TOEKENNING DIORAPHTE 150.000 euro

Sociale Initiatieven in Afrika

D-Prize distributie als missing link

'Vaak is de oplossing gewoon beschikbaar, maar komt die niet of te laat op de plek waar mensen hem het hardst nodig hebben,' vertelt Nicholas Fusso. Hij is de CEO van D-Prize, de organisatie die in ontwikkelingslanden distributieondernemingen opzet om bewezen succesvolle en kosteneffectieve interventies aan afgelegen gebieden te leveren. 'Onze werkwijze omvat twee stappen. Allereerst identificeren we de kansen, dat wil zeggen: we gaan op zoek naar bijvoorbeeld succesvolle medicijnen die bepaalde plekken om de een of andere redenen niet bereiken. Daarna selecteren we teams die met een startkapitaal van tussen de tien- en twintigduizend euro een onderneming opzetten die het distributiegat dicht.'

Competitie

'Vooral stap twee is ingewikkeld en ongewis,' aldus Fusso. 'Hoe vinden we goede lokale ondernemers?' Tweemaal per jaar schrijft D-Prize via haar wereldwijde netwerk een competitie uit, waarop potentiële ondernemers kunnen intekenen. In 2020 waren dat er maar liefst drieduizend. 'Slechts één procent haalt de volgende ronde, een zeer competitieve selectie dus. Niet voor niets, want we zoeken naar een uniek team, een soort nieuw One Acre Fund [een ngo met een zeer succesvol concept, red.]. Van de pakweg dertig teams die de selectie doorstaan, blijkt uiteindelijk 10 tot 15 procent succesvol. Dat wil zeggen dat ze meer dan 100.000 mensen in vijf jaar bereiken met een specifieke interventie.'

Een initiatief dat een startupsubsidie kreeg van D-Prize is Mukuru Clean Cook Stoves. Oprichtster Charlot Magayi:

'Het voelde alsof we een miljoen dollar hadden gewonnen. We hebben het geld gebruikt om een klein netwerk van vrouwelijke verkopers op te zetten die de fornuizen distribueren. Inmiddels hebben we er 36.200 geleverd, waarvan 180.000 mensen profijt hebben.'

Charlot Magayi

Verkoopmedewerker

Startkapitaal

In de Oost-Afrikaanse landen waarin Dioraphte actief is, heeft D-Prize in 2020 een dozijn nieuwe ondernemingen van startkapitaal voorzien. Dat er daarvan volgens de statistieken maar één overleeft, vindt Fusso absoluut niet teleurstellend. Een goede kans op succes maakt de Oegandese gezondheidszorg-startup Koi-Koi, die actief is in het Moroto-district. 'Veel vrouwen sterven door post-partumbloeding, een geboortecomplicatie, terwijl er al decennialang een zeer goed preventief medicijn beschikbaar is: misoprostol. En het kost maar drie dollar. Koi-Koi zorgt niet alleen voor de distributie van het medicijn naar afgelegen gebieden, maar traint ook vijfduizend traditionele vroedvrouwen in het gebruik van de medicatie.'

[D-PRIZE.ORG](https://www.d-prize.org)

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

Mesics

extra schoolgebouw voor Mukothima-basisschool in Kenia

De vraag waarmee stichting Mesics aanklopte bij Dioraphte was simpel: het meefinancieren van een nieuw schoolgebouw in Kenia. 'We werken ter plekke al twintig jaar samen met Sister Gemma, een Keniaanse non die Chief Coordinator is van de Catholic Women Association van het bisdom Meru,' vertelt Dirk Kam, oprichter en voorzitter van Mesics. 'Ons vertrouwen in haar is groot en door de jaren heen alleen maar gegroeid. Ze riep onze hulp in om een stenen schoolgebouw te bouwen voor de basisschool Mukothima in de subcounty Tharaka. Dat is een van de armste regio's van het land, geteisterd door droogte en oorlog.'

Ingezegd

De afspraak met het bisdom was helder: Mesics droeg zorg voor de financiering van de hardware, dat wil zeggen: de stenen en de arbeid; de kerk voor de grond, de staf en het ondersteunend personeel. 'Die simpelheid en overzichtelijkheid bevordert de slagingskans,' weet Kam vanuit zijn jarenlange Afrika-ervaring. Inmiddels is de bouw afgerond en is Mukothima een stenen schoolgebouw rijker, met vier klaslokalen en een kantoorruimte voor de administratie. 'Door de coronaperikelen vielen de

kosten iets hoger uit, maar verder lag de bouw mooi op schema. Vorige week, net voor het begin van het schooljaar op 1 februari, heeft de plaatsvervanger van de bisschop, Father Matthew Kaymeni, de school ingezegend. Helaas konden wij vanwege de coronabeperkingen niet bij de opening zijn. Belangrijker is dat tweehonderd extra studenten per jaar onderwijs kunnen genieten.'

[MESICS.ORG](https://www.mesics.org)

TOEKENNING DIORAPHTE 10.000 euro

Projectleider Sister Gemma:

'Ondanks de vele uitdagingen die COVID-19 op ons pad brengt, kunnen we ook zeggen dat het virus ons tijd gaf voor de bouw. Ik geloof dat door de afwezigheid van de leerlingen op school de bouw makkelijker en sneller verliep. Het is dus waar wat men zegt: ook uit ellendige tijden kan iets goeds voortkomen.'

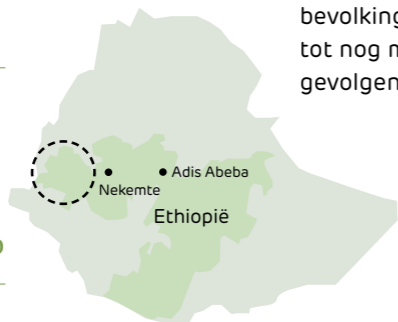

Nekemte Catholic Secretariat betere gezondheidszorg in West-Ethiopië

Nekemte Catholic Secretariat (NCS) initieert gezondheidsprojecten die gericht zijn op de afgelegen, ongeprivilegerde en gemarginaliseerde gemeenschappen in het westen van Ethiopië. Dioraphte financierde het Health Program 2020 in vier districten van West-Showa, Kellem Wollega en Oost-Wollegazones van Oromia Regional State. 'Het zijn arme afgelegen gebieden waar de overheid nauwelijks actief is,' aldus projectleider Eskindir Kebede.

het operationele gebied van NCS is ongeveer 140.000 vierkante kilometer groot, vertelt Kebede. Het grenst aan Soedan en 84 procent van de bevolking leeft in agrarische gemeenschappen. De regio is ontwricht door oorlog en conflict. De voornaamste bron van inkomsten is de traditionele landbouw. Hoewel de grond vruchtbaar is, wordt het potentieel door omstandigheden niet goed benut. 'Het gemiddelde inkomen ligt onder een dollar per dag,' schat Kebede. 'En de economie is nog aan het verslechteren, bijvoorbeeld door COVID-19. Ondertussen groeit de bevolking maar door, net als de werkloosheid. Dat leidt tot nog meer armoede en honger en dat heeft natuurlijk gevolgen voor de volksgezondheid.'

Land Ethiopië
Bereik Gezondheidszorg in vier afgelegen districten
Toekenning Dioraphte 100.000 euro

Omdat de overheid faalt in het regelen van medische basisvoorzieningen blijft een parallelle aanpak via privéklinieken noodzakelijk.

De relatie tussen Nekemte Catholic Secretariat en Dioraphte bestaat al vijftien jaar en is de laatste jaren geïntensiveerd. Momenteel ondersteunt het fonds jaarlijks zowel educatie- als gezondheidsprogramma's.

Parallele aanpak
Met het Health Program 2020 wil NCS de gezondheidszorg in vijf districten versterken. Concreet gaat het over ondersteuning van elf klinieken en twee gezondheidsposten. Samen werken daar 42 medici en 56 mensen aan ondersteunend personeel. Zij bestrijken een gebied met 160.000 mensen, dat betekent 2,6 medische professionals per 10.000 mensen. De WHO-standaard ligt met 22,8 medici per 10.000 bijna tien keer zo hoog. En als mensen gezondheidszorg behoeven, kan slechts tien procent van de kosten door de mensen zelf worden opgehoest. Omdat de overheid faalt in het regelen van medische basisvoorzieningen blijft een parallelle aanpak via privéklinieken noodzakelijk.

Curatief
De strategie om de gezondheidszorg te verbeteren, rust op drie pijlers, aldus Kebede. 'We werken aan de versterking van het management van de klinieken, we onderhouden nauwe banden met de gemeenschappen en we proberen zo goed mogelijk samen te werken met de overheid.' De ondersteuning van Dioraphte gaat direct deels naar curatieve gezondheidszorg, aldus Kebede. 'Denk aan de reguliere behandelingen, laboratoriumdiensten, medicijnen en "outreach care", en specifiek aan de behandeling van goiter [struma, red.], podoconiasis [olifantsbenen, red.] en oogzorg.'

Preventie
Preventie vormt een groot onderdeel van het programma. 'Dat begint bij de training en empowerment van de staf van de klinieken. Ook gaan onze mensen op bezoek bij scholen en in afgelegen gebieden om voorlichting te geven over COVID-19, hiv, hygiëne en geboortebepaling. Er is een grote groep binnenlandse ontheemden in de regio, veel van hen moeten nog bereikt worden. We hebben berekend dat 160.000 mensen direct profiteren van de verbetering van de zorg, maar indirect, dan bedoel ik ook de omgeving van de patiënten, is dat een veelvoud daarvan.'

BarefootLaw justice for all in Oeganda

‘We hebben een outreach-programma dat specifiek gericht is op de juridische versterking van meisjes en vrouwen door ze voor te lichten over hun rechten’

taal. Mensen kunnen ter plekke, maar vooral via sms, e-mail of social media, met ons in contact treden. Ook is een klein callcenter actief. Via een interactieve voice response system worden mensen geïnformeerd en al dan niet doorverbonden met een van onze juristen.’

Rechtshulp breed toegankelijk maken voor de armen en de kwetsbaren. Dat is de heldere missie van BarefootLaw. In Oeganda is op dat gebied nog veel werk te verzetten, vertelt director of development Rohda Namboze. ‘Op dit moment is er één advocaat beschikbaar op 14.000 Oegandezen,’ rekent ze voor. ‘Bovendien is 95 procent van de advocaten actief in Kampala, terwijl daar maar 4 procent van de 44 miljoen Oegandezen woont.’

Radio

BarefootLaw heeft een staf van 24 mensen, waaronder dertien juristen. Om meer te zijn dan een druppel op de gloeiende plaat, maakt de organisatie volop gebruik van moderne en ook al wat oudere communicatiemiddelen. ‘Via de radio en communityoutreach-programma’s brengen we de mensen op de hoogte van ons bestaan. In de dorpen verzorgen we juridische trainingen. We vertalen moeilijke juridische begrippen naar begrijpelijke

Gender

Namboze schat dat BarefootLaw in 2020 zo’n 22.000 cases heeft behandeld. Het zijn vaak kwesties over landrechten, arbeid en ook gendergerelateerd geweld. ‘Bijna een kwart van de mensen die hulp zoeken is vrouw. We hebben een outreach-programma dat specifiek gericht is op de juridische versterking van meisjes en vrouwen door ze voor te lichten over hun rechten.’ De ambities van BarefootLaw zijn groot. In 2021 willen we twee miljoen Oegandezen met onze dienstverlening in contact brengen, maar we kijken ook over de grenzen. Momenteel zijn we bezig met marktonderzoek in andere Afrikaanse landen. Kenia wordt waarschijnlijk onze volgende stap. In 2030 hopen we via onze kanalen rechtshulp toegankelijk te maken voor vijftig miljoen Afrikanen.’

BAREFOOTLAW.ORG

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

GLRA noodhulp voor mensen met lepra in Jimma

‘Mensen met lepra en hun kinderen hebben het normaal gesproken al zwaar in Ethiopië,’ begint Ahmed Mohammed, de regionale vertegenwoordiger van German Leprosy and TB Relief Association (GLRA) in Oost-Afrika. ‘Ze zijn de armsten van de armsten, sommigen leven op de begraafplaats in Jimma, zonder plaats om te slapen. Ze kampen met allerlei problemen en daar kwam COVID-19 nog eens bovenop.’ De mensen met lepra werken bijna allemaal in de informele economie, maar door de lockdown verdwenen juist daar de meeste banen. ‘Denk alleen maar aan de klusjes die mensen deden voor hotels. Die zijn nu allemaal gesloten, dus hebben ze geen inkomsten meer. Zelfs de leprozen die voorheen verhoudingsgewijs welvarend waren, kunnen nu niet meer rondkomen.’

Voedselpakketten

De nood in de leprozengemeenschappen Ginjo en Tulema in Jimma is dermate hoog, dat GLRA een beroep deed op Dioraphte. ‘Wij hebben om noodhulp gevraagd om de eerste behoeften te lenigen van de tweehonderd allerarmste huishoudens. Het gaat om voedselpakketten met maïs, rijst en olie en sanitaire pakketten met onder meer zeep, desinfectans en mondkapjes. Daarnaast krijgt een groep mensen een microkrediet om hun kleine onderneming in deze COVID-tijden niet ter ziele te laten gaan.’

Partner

In Jimma werkt het Duitse GLRA samen met de Daughters of Charity, een onderdeel van de plaatselijke katholieke kerk. ‘Het is een bewezen betrouwbare partner,’ vertelt Mohammed. ‘Ze zijn al jaren actief in de leprozengemeenschap. Zij en trouwens ook de overheid helpen ons bij de selectie van de tweehonderd gezinnen die de hulppakketten krijgen. De prioriteit ligt natuurlijk bij de gezinnen met de grootste problemen. Voor sommigen is het nu echt een zaak van leven of dood. Zodra we het geld binnen hebben, brengen we de pakketten vanuit Addis Ababa 275 kilometer verderop naar Jimma.’

DAH.WE

TOEKENNING DIORAPHTE 30.000 euro

De nood in de leprozengemeenschappen Ginjo en Tulema in Jimma is dermate hoog, dat GLRA een beroep deed op Dioraphte.

Building Tomorrow Oegandese kinderen terug naar school krijgen

Vóór corona was de onderwijssituatie in Oeganda al slecht: slechts 35 procent van de leerlingen maakte de basisschool helemaal af. Dat percentage gaat ongetwijfeld omlaag nu de scholen vanwege COVID-19 gesloten zijn,' vreest George Srour, CEO van Building Tomorrow. De door hem opgerichte ngo streeft naar het toegankelijker maken van dorpsscholen via inclusief en kwalitatief onderwijs. 'Alleen de twee hoogste klassen mogen nu weer naar school, maar de praktijk leert dat velen van hen niet meer komen opdagen. Bijvoorbeeld omdat ze ergens een baantje hebben gevonden. Of omdat ze zwanger zijn. Er is een duidelijke link tussen de lockdown en een stijging van het aantal zwangerschappen onder jonge meisjes. Dat bewijst dat scholen meer taken hebben dan alleen kennis bijbrengen. Ze houden kinderen gezond en bieden veiligheid.'

Alumni

Naast de reguliere programma's initieert Building Tomorrow het achttien maanden durende project Tomorrow is now. Het doel is om in vijf Oegandese districten zo veel mogelijk kinderen weer naar school te krijgen en hun opgelopen leerachterstand aan te pakken. Daarvoor zet Building Tomorrow zestien Fellow Alumni in, afgestudeerden die eerder al aan het reguliere programma meededen. Zij helpen de (lokale) overheden als technical advisors bij het trainen van de Community Education Volunteers (CEV's). Deze circa tweeduizend CEV's zijn onmisbaar bij het opsporen van de kinderen en hen aan te sporen om toch vooral weer naar school te gaan. Ook worden de alumni ingezet om overheids capaciteit te genereren om leraren en vrijwilligers te ondersteunen bij het zogenoemde Roots to Rise-programma: een methode om analfabetisme tegen te gaan en rekenkunde te verbeteren.

Lokale overheden

'De overheid is een onmisbare schakel voor ons,' vertelt Srour. 'Op landelijk niveau verloopt de acceptatie van Tomorrow is now stroperig, maar de samenwerking met

Land Oeganda

Bereik Zo veel mogelijk kinderen in vijf districten

Toekenning Dioraphte 50.000 euro

de lokale overheden is prima. De lokale officials herkennen de problematiek: het betreft namelijk ook hun eigen kinderen. Zij zien in hoe belangrijk het is dat die zo snel mogelijk weer hun lessen oppakken. Dat hoeft niet in school te gebeuren; het kan ook buiten op het schoolplein, of interactief via de mobiele telefoon.'

BUILDINGTOMORROW.ORG

Stichting Wondem kraamlogies voor Mezezo, Ethiopie

De aanleiding voor het oprichten van stichting Wondem was een tragische: door een menselijke fout overleed Wondem op twaalfjarige leeftijd in het AMC Amsterdam. De jongen was begaan met het lot van de mensen uit het geboortedorp van zijn ouders. In zijn geest en met zijn naam richtten Tefera Zerfu en zijn vrouw de stichting Wondem op, met als doel het leven in Mezezo structureel te verbeteren door middel van ondersteuning, onderwijs en gezondheidszorg.

Kraamkliniek

Naast zijn bezigheden als directeur van de stichting runt Zerfu een Ethiopisch restaurant; Addis Ababa in Amsterdam. 'Mijn klanten zijn vaak ook donateur,' vertelt hij. 'Net als Dioraphte.' Dioraphte draagt al sinds het begin van de stichting bij aan de kleinschalige duurzame projecten die ten goede komen aan Mezezo en omgeving. Zo verrees er in 2014 een kraamkliniek in het dorp en steunde Dioraphte in 2020 de bouw van een kraamlogies en de aanschaf van medische apparatuur. Oorspronkelijk waren er drie kleine huisjes beoogd, maar het is een groter huis geworden waarin plaats is voor tien zwangere vrouwen. De bouw was binnen drie maanden afgerond en eind januari 2021 is het logies opgeleverd.

Geboortebeperring

Mezezo ligt in de bergen, en het is de bedoeling dat zwangere vrouwen uit de lagere gebieden hier een plek krijgen. Tefera schat dat in de regio van de kliniek jaarlijks zo'n vijfduizend vrouwen in verwachting zijn. De vrouwen die komen uit lagere gebieden kunnen na acht

maanden zwangerschap onderdak krijgen in de kraamkliniek. 'Dat geeft ons niet alleen de gelegenheid ze te begeleiden rond de bevalling, maar ze ook voor te lichten over geboortebeperring,' aldus Tefera. 'Als een moeder al drie of meer kinderen heeft, krijgt ze extra aandacht van ons. Als we merken dat de man de macht heeft, richten we onze aandacht op hem. We leggen de voordelen van minder kinderen per huishouden uit, zoals minder ziekte en minder sterfte.'

WONDEMFOUNDATION.ORG

TOEKENNING DIORAPHTE 10.000 euro

'Als een moeder al drie of meer kinderen heeft, krijgt ze extra aandacht van ons. Als we merken dat de man de macht heeft, richten we onze aandacht op hem.'

Sociale Initiatieven in Nederland

Dioraphte steunt sociaal-
maatschappelijke projecten
die menswaardigheid en
zelfredzaamheid willen vergroten.
Wij richten ons daarbij op mensen
in armoede, mensen met een
functiebeperking, ouderen en
mensen met een vluchtelingen- of
migratieachtergrond.

Onze voorkeur gaat uit naar projecten
en activiteiten die grote groepen in
onze samenleving bereiken.

109 toekenningen
totaal 3.477.807 euro

VluchtelingenWerk Nederland vergroten van financiële zelfredzaamheid

Met Euro-Wijzer heeft VluchtelingenWerk Nederland een methodiek in het leven geroepen die de financiële zelfredzaamheid van vluchtelingen vergroot. 'Het is een kwetsbare groep, en de materiële verleiding is groot. Het eerste dat ze in Nederland in de bus krijgen zijn bij wijze van spreken de reclamefolders met dure telefoons en grote televisies.'

Landelijk projectleider Corine van Egten schetst de problematiek. 'Vluchtelingen in Nederland behoren tot een grote risicogroep die terecht kan komen in problematische schulden. Ze starten hun verblijf in Nederland met een zeer kwetsbare inkomenspositie en zijn relatief vaak jonger dan twintig en laag opgeleid. Veel stasthouders voelen een grote financiële druk ten opzichte van hun elders verblijvende familie. Ze beginnen vaak al met leningen om hun huis in te kunnen richten. Daarnaast hebben ze vaak een inrichtingskrediet gekregen en voor

< Bassel Hallaq, gevlucht uit Syrië, trad op als tolk tijdens drie Euro-Wijzer-cursussen: 'Ik tolkte van het Nederlands naar het Arabisch, en stak zelf ondertussen ook veel op. Vooral drie dingen: hoe het Nederlandse belastingstelsel in elkaar zit, en hoe de overheid het geld verdeelt over alle instanties die dingen voor de maatschappij doen. Verder leerden we een plan te maken hoe we het beste ons geld konden besteden. Daarvoor kregen we een Excel-bestand gemaald, met daarin vakken met de inkomsten en uitgaven. Dat vonden de meeste cursisten het allerhandigste van Euro-Wijzer.'

Ook leerden we over werk. Wat zijn je rechten? Wat is het minimumloon? Ik werkte bij McDonalds, had daarvoor alleen maar vrijwilligerswerk gedaan en voelde me de koning te rijk met het salaris. Op de cursus leerde ik dat ik het minimumloon verdiende. Ik wist niet eens dat zo iets bestond! Het sterke van de hele cursus vond ik dat het begrijpelijk was voor iedereen. Ook voor mensen die nauwelijks konden lezen of schrijven.'

de inburgering een lening van DUO. Nederland is een uitermate complex land qua financiën en administratie. Ze beheersen de Nederlandse taal en digitale vaardigheden vaak nog onvoldoende om zelfstandig hun financiële zaken te regelen. Ondertussen is kopen op afbetaling heel makkelijk, waardoor de materiële verleiding erg groot is.'

Maandbegroting

Om deze kwetsbare groep financieel zelfredzamer te maken, heeft VluchtelingenWerk sinds 2015 de methode Euro-Wijzer ontwikkeld. 'Founding mother' en manager Landelijke Projecten Sylvia van de Graaf legt uit wat deze preventieve methodiek behelst. 'Door eerdere projecten hebben we ervaren dat het zeer effectief is om vluchtelingen vroeg in het integratieproces de Euro-Wijzer aan te bieden. Die bestaat onder meer uit een groepscursus van zes sessies, waarin met behulp van filmpjes en pictogrammen onder meer wordt uitgelegd hoe je een maandbegroting kunt bijhouden. De mensen ontwikkelen hun financiële en digitale vaardigheden en krijgen tips over bijvoorbeeld energiebesparing. Ook zijn er budgetcoaches voor cliënten die meer begeleiding nodig hebben. Vanuit de context van hun eigen land leggen we de verschillen uit met de Nederlandse situatie. Daarin is onze aanpak uniek.'

Nieuwe wet

In de drie projectjaren zijn met de hulp van Euro-Wijzer 3100 vluchtelingen in 150 gemeenten financieel zelfredzaam geworden. Daarvoor zijn 1100 getrainde vrijwilligers ingezet. Met financiële steun van het Oranjefonds, de RaboFoundation en Dioraphte rolde VluchtelingenWerk ook in 2020 de methode verder uit over Nederland. Natuurlijk strooide corona zand in de motor. Ook het uitstel van de introductie van de nieuwe wet op inburgering vertraagde de uitbreiding. Van de Graaf: 'In plaats van in 2019 treedt de wet pas in januari 2022 in werking. Dat roept koudwatervrees op. Veel gemeentes hebben de intentie uitgesproken met Euro-Wijzer te willen gaan werken, maar ze wachten eerst af hoe de wet voor hen financieel uitpakt. Het is een bewezen goed product. We hebben er alle vertrouwen in dat zodra de nieuwe wet in werking is getreden we alsnog nieuwe gemeenten binnenboord krijgen.'

[VLUCHTELINGENWERK.NL](https://www.vluchtelingenwerk.nl)

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

Special Arts naar een meer inclusieve theaterwereld

De Special Theater Eenakter Road Show: een projectnaam die klinkt als *Monty Python's Flying Circus*. 'Ha, die associatie ken ik nog niet,' lacht Tine Veldhuizen. 'Ja, het is een lange naam, maar hij zit inmiddels bij iedereen tussen de oren.' Veldhuizen is directeur van Special Arts, een stichting die kunstparticipatie van mensen met een handicap bevordert. De stichting richt zich daarbij vooral op beeldende kunst, poëzie en theater.

Proeven

De Special Theater Eenakter Road Show biedt theatergroepen van mensen met een beperking de kans een plan in te sturen voor een eenakter en die te spelen voor een onafhankelijk team van professionals. 'Het mes snijdt aan twee kanten,' aldus Veldhuizen. 'Mensen met een beperking laten samenwerken met reguliere theaterprofessionals en het reguliere theater laten proeven van het theater van mensen met een beperking. We willen met dit project zo een bijdrage leveren aan een meer inclusieve theaterwereld. Tot nu toe ging het in relatie tot inclusiviteit vooral over toegankelijkheid van theaterzalen.' Verspreid over Nederland zijn er circa zeventig theatergroepen van mensen met een beperking, dertig daarvan stuurden een plan in. 'We merken dat schouwburgers, acteurs, programmeurs en vooral theaterstudenten erg nieuwsgierig zijn naar het werken met deze groepen. Wil je een paar namen? Mugmetdegoudentand, regisseur en acteur Oda Spelbos, acteur Alex van Bergen...'

Matchmaking

Alle theatergroepen hebben ook een ontwikkelwens ingestuurd. Special Arts is nu bezig met een matchmaking tussen deze ontwikkelwensen en de interesses van regu-

**...ik sta op tafel
en dans voor jou
in mijn droom als musicalster
de aandacht waar ik zo van hou
een bijzondere ster dat ben ik**

Alex Naber uit: *Dag taart op de tafel*

liere theaterprofessionals. De bedoeling is om door middel van coachingsdagen en workshops een kruisbestuiving tot stand te brengen. Tijdens drie regionale eenakterdagen zullen de verschillende eenakters voor een professioneel publiek op het podium worden gebracht. Veldhuizen: 'Vervolgens spelen uit elke regio twee theatergroepen hun eenakter op het landelijk eenakterfestival voor een jury, professionals en publiek en worden de ervaringen uit de kruisbestuivingen gedeeld.'

SPECIALARTS.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 25.000 euro

De Class jongeren met hersenletsel klaarstomen voor toekomst

Hester: 'Bij mij is hersenletsel ontstaan door een fietsongeluk in februari 2016. Om mij volledig op mijn revalidatie te kunnen richten, moest ik helaas stoppen met mijn studie. Op de scriptie na was mijn studie zo goed als afgerond. Na een lange maar succesvolle revalidatie van drie jaar begon ik in november 2019 aan De Class. Ik stelde mezelf drie grote doelen: mijn studie afronden, mijn belastbaarheid vergroten en het vinden van een baan. Dat heeft uiteindelijk geleid tot een passende en uitdagende baan: precies een jaar na de start van De Class begon ik als junior data-analist bij een telecombedrijf.'

De Class is een project van de Edwin van der Sar Foundation. Het is specifiek ontwikkeld voor jongeren met hersenletsel, die de medische zorgfase inmiddels hebben afgerond en vaak een uitkering ontvangen. Via doelgerichte tests en trainingen, gecombineerd met maatwerkbegeleiding door gespecialiseerde coaches op gebied van sport, studie en werk, verbeteren de deelnemers hun belastbaarheid (fysiek en cognitief), zelfredzaamheid en zelfvertrouwen. Daarmee vergroten ze hun kansen op een goede toekomst.

EDWINVANDERSARFOUNDATION.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 10.000 euro

Stichting De Muren hebben Oren jong beginnen met verbinding en begrip

Stichting De Muren hebben Oren zet zich in voor de verbinding tussen stadsbewoners van verschillende generaties met verschillende achtergronden. Het doel is discriminatie, uitsluiting en de gevolgen van segregatie tegen te gaan. In het gelijknamige educatieve project De Muren hebben Oren ontmoeten leerlingen tussen de tien en twaalf jaar uit diverse wijken van Den Haag, Rijswijk en Rotterdam elkaar. Zo volgen zij samen les en interviewen zij stadsgenoten over hun familiegeschiedenis. De stichting werkt in dit project samen met achttien klassen en bereikt zeshonderdvijftig leerlingen. Het is een vervolg op het schooljaar 2019-2020, met vijftien klassen. Ook daaraan heeft Dioraphte bijgedragen.

DEMURENHEBBENOREN.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 10.000 euro

Liza werd door leerlingen geïnterviewd over haar ervaringen als joods meisje tijdens de Tweede Wereldoorlog:

'Lieve mevrouw Liza, heel erg bedankt dat we bij u langs mochten komen. Wij hebben veel van u geleerd. Wij hopen dat u mee blijft doen met De Muren hebben Oren. Zodat u aan andere kinderen ook dit mooie verhaal kunt vertellen. Groetjes, Victoria en Stella!'

Stichting het Gehandicapte Kind sociaal isolement erger dan de beperking

'Niet de beperking is het grootste probleem voor gehandicapte kinderen, maar het sociaal isolement,' vertelt Henk-Willem Laan. Hij is directeur-bestuurder van Stichting het Gehandicapte Kind. Deze zet zich in voor een inclusieve samenleving waarbij ieder kind samen met anderen kan spelen, sporten en leren. Door de drastische coronamaatregelen zijn (ernstig) gehandicapte kinderen en hun gezinnen zwaar getroffen. De ondersteuning van de professionele zorgverleners is vaak weggefallen, structuur en daginvulling zijn verdwenen, de benodigde materialen zijn niet in huis aanwezig. Kinderen zijn angstig en niet zichzelf. Ouders zijn gespannen en maken zich zorgen over hun kwetsbare kind. 'Om die acute nood snel te lenigen, hebben we een noodfonds in het leven geroepen,' aldus Laan.

Speelbox

De inleg was beoogd op minstens 150.000 euro, waarvan ongeveer 100.000 uit eigen middelen. Uiteindelijk bevatte de kas van het noodfonds 265.000 euro, vertelt Laan niet zonder trots. Verschillende fondsen hebben bijgedragen, waaronder Dioraphte, met een flinke gift. Maar ook particulieren en bedrijven hebben de portemonnee getrokken. 'Om snel hulp te bieden hebben we onze partners, waar al jaren mee wordt samengewerkt, proactief gevraagd om initiatieven te ontwikkelen die de doelgroep ondersteunen in deze moeilijke tijd.' Al snel kwamen de aanvragen binnen. In totaal zijn er twintig aanvragen gehonoreerd waarmee ruim 2000 gehandicapte kinderen en jongeren geholpen worden. Zo kunnen bijvoorbeeld ernstig meervoudig gehandicapte kinderen worden geholpen met een speciale speelbox, waardoor zij ook met hun broertjes of zusjes kunnen spelen.

Magisch

'Een ander bijzonder project is het aanpassen van games voor kinderen met een spierziekte,' vertelt Laan. 'Gamen is belangrijk voor kinderen die thuiszitten, maar als je geen controller kan vasthouden heb je een probleem. Een stichting die muziekinstrumenten aanpast voor kinderen met een beperking heeft dat ook met games gedaan. Het was magisch om te zien hoe een jongen voor het eerst kon gamen door zijn mond te gebruiken. De emotie die loskwam. Yes, ik kan iets zelf! En het allermooiste is: hij kan nu ook gamen met broertjes, zusjes en vriendjes.'

GEHANDICAPTEKIND.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 25.000 euro

De Vrolijkheid kunst sterkt azc-jeugd in lege schoolvakanties

Terwijl heel Nederland vakantie viert, zijn de vakantieperiodes voor de kinderen in azc's sober en leeg. Stichting de Vrolijkheid investeert met het project de Vrolijke Vakantie Ateliers in de schoolvakanties met kunst in de ontwikkeling en empowerment van kinderen en jongeren in azc's. Het betreft een driejarig project, dat in 2018 werd gestart en uitgevoerd op uiteindelijk twintig azc's.

Ook in de coronatijd zijn de Vrolijke Vakantie Ateliers uitgevoerd. Tijdens de lockdowns bleven de lokale teams van de Vrolijkheid op verschillende manieren in contact met de jonge azc-bewoners en organiseerden andere dan de gebruikelijke creatieve momenten. Zoals het maken en uitdelen van kunstpakketten met materialen om creatief bezig te zijn, online workshops en alternatieve eindpresentaties, zoals een wandel-expositie in Drachten en een raam-expositie in Oisterwijk. In de zomer van 2021 wordt het project Vrolijke Vakantie Ateliers fors uitgebreid, om de workshops die tijdens de lockdown uitvielen te compenseren.

VROLIJKHEID.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 60.000 euro

Senad Alic, kunstenaar bij de Vrolijkheid:

'Kunst laat zien dat fantasie, weer gaan dromen, belangrijk is om tegen de harde werkelijkheid te kunnen. Kunst zet bewoners in een ander licht, voor de buitenwereld en voor elkaar.'

Mama Vita steun voor moeders van kinderen met autisme

Moeders over Mama Vita:

'Mama Vita is voor mij uitwisselen, samen huilen en elkaar verder helpen'
'In moeilijke fasen mijn kind weer van zijn positieve kant kunnen zien'

Mama Vita is een landelijk netwerk voor moeders en verzorgers van kinderen met autisme. Mama Vita biedt hun mantelzorgondersteuning. In het hele land komen groepen moeders elke maand bijeen om ervaringen te delen en elkaar te steunen. Ook helpen zij elkaar met de dagelijkse problemen die moeders van kinderen met autisme ervaren in bijvoorbeeld de zorgverlening en het onderwijs. Landelijk coördinator Claudette Nouris: 'Met de bijdrage van Dioraphte verzorgen wij intervisie, trainingen, en begeleiding aan onze regiomoeders, zodat zij betere netwerken in de regio op kunnen bouwen. Het helpt ze steun te verwerven van de gemeente en van lokale en regionale fondsen. Sterkere regiomoeders bieden meer steun en coaching aan de moeders zelf. Ze vormen een stevige basis van de Mama Vita-organisatie in heel Nederland.'

MAMAVITA.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 5.000 euro

LeerKRACHT lerende cultuur tegen kansen- ongelijkheid

Frustratie. Dat was de drijfveer van Jaap Versfelt om zijn McKinsey-carrière aan de wilgen te hangen en Stichting LeerKRACHT te beginnen. Zijn missie? Alle kinderen in Nederland gelijke kansen bieden, door te zorgen voor sterke scholen met een lerende cultuur. 'Volgens de Onderwijsinspectie is in geen enkel land ter wereld het verschil in kwaliteit tussen scholen zo groot als in Nederland. De huidige coronacrisis maakt dat verschil alleen maar groter.'

'h et begon eigenlijk toen mijn kinderen thuis kwamen met verhalen over leraren op de basisschool,' vertelt Jaap Versfelt. 'Goede en slechte verhalen. Ik hoorde ze met interesse aan, enigszins verbaasd over het verschil in kwaliteit tussen de leraren. Dat ging zo door op de middelbare school. Vaak waren ze erg kritisch op de lessen die ze kregen. Toen dacht ik nog: ach, pubers... Tot mijn vrouw een carrièreswitch maakte en de pabo ging doen. Ik hoorde weer precies hetzelfde. Geweldige leraren, maar ook lessen waarin weinig geleerd werd. Het viel ons op dat er nooit iemand in de klas kwam kijken. Geen collega-docenten, geen teamleiders, geen managers, geen bestuurders, niemand, nooit. We probeerden dat tevergeefs bij managers onder de aandacht te brengen, daarna bij een bestuurder. Helemaal had hij een advocaat meegenomen naar het gesprek. Ik was zo kwaad dat ik dacht: nou ben ik het zat. Ik nam ontslag en ben het onderwijs ingegaan.'

Bordsessie

Versfelt richtte Stichting LeerKRACHT op, met als doel het onderwijs te verbeteren via een cyclus van vier instrumenten: de bordsessie, het gezamenlijk lesontwerp, het les-

bezoek en de stem van de leerling. Tijdens de bordsessie stellen leraren samen doelen. Deze doelen realiseren zij in het gezamenlijk lesontwerp door samen aan hun lessen te werken. Om te checken of die verbeterde lessen echt werken, is er vervolgens het lesbezoek: leraren wonen elkaars lessen bij en observeren het effect ervan op de leerlingen. Met de stem van de leerling betrekken zij die leerlingen bij dit verbeterproces: de docent vraagt regelmatig aan het einde van een les om feedback van de leerlingen. 'Zo werkt iedereen op school, van leerling tot schoolleider, samen aan het verbeteren van het onderwijs en ontstaat een cultuur van elke dag samen een beetje beter,' aldus Versfelt.

Kantelpunt

In den beginne werden vijftien scholen bereid gevonden te experimenteren met de methode, inmiddels hebben meer dan duizend scholen LeerKRACHT omarmd. Dat is ruim tien procent van het totale aantal scholen in Nederland. LeerKRACHT wil zo snel mogelijk doorstromen naar twintig procent. 'Dat is een kantelpunt,' meent Versfelt. 'Als we dat eenmaal bereikt hebben, groeit de beweging uit zichzelf door. Want hoe werkt het in de praktijk? Als het moeizaam gaat op een school, kijken managers voor oplossingen naar scholen die op hun school lijken en naar scholen in de buurt. Met twintig procent is er altijd wel een LeerKRACHT-school in de buurt om van te leren.'

Filmpjes

Dioraphtes bijdrage wordt voornamelijk ingezet om dat kantelpunt te bereiken. Preciezer: het verbeteren van de duurzame impact van de LeerKRACHT-methode 'en het vergroten van de schaalbaarheid van de LeerKRACHT-aanpak'. Versfelt legt uit: 'In deze crisistijd moet je dan bijvoorbeeld denken aan de Online Academie. Scholen die met onze methode gaan werken, vinden daar de twintig modules van onze aanpak. Leraren kunnen via simpele filmpjes zich de methodiek eigen maken. Toegankelijk en coronaproof.'

[STICHTING-LEERKRACHT.NL](https://www.stichting-leerkracht.nl)

TOEKENNING DIORAPHTE 153.450 euro

Kansfonds versterking inloophuizen ten gunste van meest kwetsbaren

foto: Mariëke Odekerken

Inloophuizen en bijzondere pastoraten vormen een, vaak laatste, vangnet voor kwetsbare mensen in Nederland. Ze bieden een luisterend oor en troost aan eenzamen, dak- en thuislozen, ongedocumenteerden en mensen met psychische problemen. Kansfonds beoogt met het project Fonds Franciscus de sociaal en maatschappelijk zeer belangrijke infrastructuur van inloophuizen te consolideren. 'Wij laten het geld ten goede komen aan hen die het het hardst nodig hebben,' aldus projectleider Bram Truijen. 'Inloophuizen en straat- en buurtpastoraten zijn organisaties die er altijd en onvoorwaardelijk voor die groep zijn. Maar hun werk is vaak lastig te financieren door fondsen, daarom hebben wij zelf het Fonds Franciscus in het leven geroepen. Met bijdragen van onder meer Dioraphte en Adessium zijn we een driejarig capaciteitsversterkend programma voor inloophuizen gestart.'

'Waar heel veel formele instanties door corona meteen de deuren sloten en lang gesloten hielden, gingen de deuren van de inloophuizen al snel weer open'

Training Fondsenwerving

Het project bestaat uit twee fases. De eerste fase, die inmiddels afgerond is, bestond uit kennisdeling, inventarisatie en behoefteanalyse van de inloophuizen. In de tweede fase worden de bevindingen van fase I geïmplementeerd in de organisaties. Truijen verduidelijkt: 'In 2020 hebben we bijvoorbeeld een training Fondsenwerving gedaan met de inloophuizen. Onderdeel daarvan was zelf een strategie formuleren. Die gaan ze nu uitvoeren en in de loop van 2021 gaan we dat gezamenlijk evalueren. Zo kunnen ze dankzij de steun van Fonds Franciscus op allerlei vlakken aan de ontwikkeling van de eigen organisatie werken.'

Urgentie

De ondersteuning van de inloophuizen is volgens Truijen dit jaar belangrijker dan ooit. 'Waar heel veel formele instanties door corona meteen de deuren sloten en lang gesloten hielden, gingen de deuren van de inloophuizen al snel weer open. Aan ons project doen 76 inloophuizen mee, die samen 38.000 unieke bezoekers hebben. Bovendien ziet meer dan de helft van de huizen de toestroom van bezoekers stijgen. Dat zegt wel iets over de urgentie en noodzaak van de inloophuizen.'

KANSFONDS.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

SchuldHulpMaatje educatie als ruggengraat van schuldhulpverlening

Het eerste contact van SchuldHulpMaatje met Dioraphte gaat terug tot 2018, toen de stichting Hulp in Praktijk failliet ging. Dioraphte droeg financieel bij aan de doorstart naar een nieuwe vereniging HipHelpt. Deze doorstart is toen pro deo begeleid door Vereniging SchuldHulpMaatje Nederland.

Vereniging SchuldHulpMaatje Nederland is met ruim 2500 vrijwilligers actief in 131 gemeenten, via 95 locaties. 'Onze vrijwilligers bieden hulp aan mensen die te maken hebben met schulden. Zonder oordelen en snel,' aldus directeur Peter Rijsdijk. 'Om een vicieuze cirkel van schulden te voorkomen, richten zij zich voor de langere termijn ook op zelfredzaamheid en bewust financieel gedrag.'

SchuldHulpMaatje deed in 2020 twee aanvragen, die beide gehonoreerd zijn: de opzet van een saneringsfonds en de verduurzaming van het permanente educatieprogramma. 'Ons Permanent Educatie Programma is de ruggengraat van het werk van SchuldHulpMaatje,' legt Rijsdijk uit. 'Het is een totaalconcept waardoor vrijwillige coördinatoren en maatjes op locaties van SchuldHulpMaatje via methodieken en handboeken, jaarlijkse updates via een online leeromgeving, lokale intervisie, en vanuit het privacyproof HulpVraagSysteem mensen met schulden adequaat kunnen coachen.'

SCHULDHULPMAATJE.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 40.000 euro

Maatjestraining

KBO-Brabant een goed gesprek met het levenseinde in zicht

Het aantal 75-plussers verdubbelt de komende twintig jaar. Gepast wonen, hulp van naasten, ondersteuning door vrijwilligers, zorg door beroepskrachten: er is nog veel werk aan de winkel. Seniorenvereniging KBO-Brabant wil met het project Zingevingsvragen Brabantse Senioren, in de wandelgangen Ons Gesprek genoemd, substantieel bijdragen aan de kwaliteit van leven van eenzame mensen met hun hun levenseinde in zicht. Velen van hen hebben behoefte aan een goed gesprek over het leven. Het streven was jaarlijks vijfhonderd mensen met een daartoe opgeleide vrijwilliger in contact te brengen.

KBO-BRABANT.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

Helaas gooit corona roet in het eten. Het gevolg: veel KBO-bijeenkomsten werden afgelast en veel senioren waren begrijpelijk terughoudend in hun contacten. Daarop besloot KBO-Brabant tot een aanpassing van de plannen. De vereniging kreeg van Dioraphte groen

licht om een deel van het toegekende geld in te zetten voor de vervaardiging van een los katern bij het ledenmagazine Ons. Het katern was toegevoegd aan het decembernummer, daarmee aansluitend bij de tijd van het jaar die vraagt om reflectie. Het katern had een oplage van 120.000 exemplaren.

Fairwork migranten nog kwetsbaarder door corona

Corona slaat het hardst toe onder de kwetsbaren. Zo wordt de stichting FairWork overspoeld met vragen van migranten die geraakt zijn door de coronacrisis. FairWork heeft als oogmerk het stoppen van moderne slavernij in Nederland. 'In de eerste vier weken van de Nederlandse crisis hebben we 263 coronagerelateerde vragen ontvangen van migranten, ongeveer 65 vragen per week,' berekent projectleider Anna Ensing. 'Dit is vier keer zoveel in vergelijking met de tijd voor corona.'

Voor het bedienen van deze 250 tot 500 extra cliënten had FairWork 100.000 euro nodig. Samen met andere overheids- en particuliere fondsen, droeg ook Dioraphte bij. Ensing: 'De 263 binnengekomen vragen voor deze kwetsbare doelgroep zijn waarschijnlijk het topje van de ijsberg. Als zoveel van deze hulpvragen in zo'n korte tijd bij ons binnenkomen, verwachten wij dat de problematiek nog veel groter is. Onze ervaring is dat wij daarbij nog vijf keer zoveel mensen zullen bereiken.'

[FAIRWORK.NU](https://www.fairwork.nl)

TOEKENNING DIORAPHTE 20.000 euro

De top 5 van meest voorkomende vragen:

1. geen salaris/uitkering
2. ontslagen, en nu?
3. contractvoorwaarden
4. uitkering aanvragen na ontslag
5. gebrek aan informatie/toegankelijkheid UWV

De Oudertelefoon voor als het thuis even te veel wordt

Sinds de coronamaatregelen hebben veel ouders moeite met de combinatie van thuiswerken, opvoeden en thuis-onderwijs. Helaas zijn er ook steeds meer meldingen van huiselijk geweld en krijgt De Kindertelefoon meer belletjes dan ooit. Ondertussen is onder ouders het vragen om hulp bij de opvoeding een taboe. Daardoor komen meer en meer ouders in de knel en stijgen de spanningen binnenshuis.

De Oudertelefoon is een ondersteunende hulplijn voor ouders, voor wie het thuis even te veel wordt. Het initiatief is ontstaan omdat er juist geen enkele dienst te vinden was waar specifiek ouders laagdrempelig, anoniem, gratis en veilig terechtkonden voor een luisterend oor. Door ouders te ontlasten voorkomt De Oudertelefoon dat kinderen de dupe worden van hun stress.

[OUDERTELEFOON.NL](https://www.oudertelefoon.nl)

TOEKENNINGEN DIORAPHTE 50.000 euro

Thuishuis in Winkel een studentenhuis voor alleenstaande ouderen

'Wist je dat één op de twee 65-plussers eenzaamheidsklachten heeft?' begint Jan Ruyten. Ruyten is directeur van de stichting Thuis in Welzijn en initiatiefnemer van het project Thuishuis. 'Toen ik vijftig werd, wist ik eindelijk wat ik wilde worden: eenzaamheidsbestrijder. Dat was vijftien jaar geleden en toen stond eenzaamheid nog nauwelijks op de agenda. Dat is nu wel anders. Niet voor niets noemde de koning corona het "eenzaamheidsvirus".'

Ondeugendheden

Ter bestrijding van eenzaamheid onder ouderen bedacht Ruyten het concept van het Thuishuis: vijf tot zeven 55-plussers wonen samen in een huis van ongeveer 400

Jan Peetoom (77), aspirant-bewoner in Winkel:

'Het Thuishuis is voor mij een uitkomst. Samen eten, een beetje naar elkaar omkijken, hulp bieden, de gezelligheid die je van elkaar hebt. Er zijn mensen die tegen me zeggen: waarom ga je niet op zoek naar een partner? Maar dat hoeft van mij niet meer. De vrijheid die ik alleen heb is voor mij ideaal, maar gezelligheid is ook belangrijk. In het Thuishuis komt het allemaal samen.'

vierkante meter. Iedereen heeft een woonruimte van zo'n veertig vierkante meter, met een eigen woonkamer, slaapkamer, badkamer en pantry. Daarnaast is er een grote gemeenschappelijke woonkeuken, huiskamer, hobbyruimte, logeerkamer en een terras en/of tuin. 'Ik noem het een studentenhuis voor alleenstaande ouderen. Met alle ondeugendheden die je daarbij kunt bedenken,' lacht Ruyten.

Winkel

Dioraphte steunt de inrichting van het Thuishuis in het Noord-Hollandse Winkel. Denk daarbij aan de outillering van de keuken en meubilering van de huiskamer, compleet met grote tv. De samenstelling van de bewonersgroep in Winkel heeft door corona enige vertraging opgelopen, maar als die rond is, is het vijfde Thuishuis een feit. Ruyten verwacht dat over twee jaar acht huizen zullen draaien, maar volgens hem is dat nog maar het begin. 'Het Thuishuisproject is een sterk concept tegen eenzaamheid. Onafhankelijk onderzoek [BZK/RIGO, red.] wees uit dat het een kostenbesparing van 175 procent op zorg en welzijn geeft. Eigenlijk zou in elke gemeente een Thuishuis moeten staan.'

[THUISHUIS.ORG](https://www.thuishuis.org)

TOEKENNING DIORAPHTE 5.000 euro

Wetenschap en Onderzoek

Dioraphte ondersteunt medisch wetenschappelijk onderzoek op het gebied van zeldzame ziekten, verwaarloosde tropische ziekten en voedselzekerheid.

10 toekenningen
totaal 4.561.990 euro

QIMR op zoek naar een behandelings- strategie voor schurft

Multidisciplinair en internationaal team

Bij het onderzoek is een internationaal en multidisciplinair team betrokken. De belangrijkste disciplines en instituten zijn: dermatologen van Hôpital Henri Mondor, Université Paris-Est, Créteil, Frankrijk; dermatologen en microbiologen van Seth G.S. Medical College en K.E.M Hospital, Mumbai, India; dermatologen in Noord-Queensland, Australië; molecular parasitologen van QIMR Berghofer Medical Research Institute, Brisbane, Australië; bio-informatici van QIMR Berghofer Medical Research Institute.

In 2019 schreef Dioraphte een call for proposals uit op het gebied van huidgerelateerde verwaarloosde tropische ziektes. Een consortium onder leiding van Katja Fischer van QIMR Berghofer Research Institute in Brisbane (Australië) was een van de twee 'winnaars'. Met 850.000 euro steun in de rug gaat zij met haar onderzoeksteam op zoek naar een effectieve behandeling van schurft. We legden haar per mail vijf vragen voor.

1 Hoeveel mensen zijn wereldwijd besmet met schurft en waarom is dit onderzoek zo belangrijk?

'Wereldwijd zijn ongeveer 300 miljoen mensen besmet. Daarmee is schurft een van de meest voorkomende dermatologische infectieziekten. De WHO erkende in 2017 schurft als een verwaarloosde tropische ziekte. Vooral in tropische klimaten kunnen schurftinfecties leiden tot ernstige bacteriële ziektes die mogelijk levensbedreigend zijn. In de afgelegen gebieden in Noord-Australië heeft de helft van de Aboriginalkinderen schurft. Zij hebben twaalf keer meer kans om het schurftgerelateerde impetigo te ontwikkelen dan kinderen in stedelijke omgevingen, een factor die bijdraagt aan de hoge frequentie van reumatische koorts en hartaandoeningen. Bovendien veroorzaakt schurft een verminderde kwaliteit van leven als gevolg van stigmatisering. Schurft en bijbehorende secundaire infecties worden vaak niet meegeteld als ernstige aandoeningen, maar zorgen wereldwijd voor aanzienlijke ziekte- en sterftcijfers. Er is dringend meer onderzoek nodig om dit ziektecomplex aan te pakken.'

2 Heeft u de ethische goedkeuringen al binnen?

'Sommige ethische aanvragen werden al goedgekeurd voordat we de subsidie ontvingen, andere ethische aanvragen zijn nog in behandeling. Zodra we alle benodigde ethische goedkeuringen binnen hebben, gaan we beginnen met het verzamelen van huidmonsters.'

3 In welke landen verzamelt u huidmonsters?

'We nemen monsters in Frankrijk, India, Australië, Frans-Guyana en mogelijk in meer landen. Als we schurftletsels bemonsteren, is het zeer waarschijnlijk dat we zowel de microbiota van mijten en van de huid rond de mijt vangen.

We nemen ook altijd controlemonsters van gezonde huid van iedere patiënt.'

4 Natuurlijk komt de analyse na het verzamelen van de gegevens, maar wat verwacht u te vinden?

We streven ernaar om een aantal belangrijke vragen op mondiaal niveau te kunnen beantwoorden. Zoals: verandert schurft de microbiota van gezonde huid? Welke bacteriën zijn aanwezig in schurftletsels? Fungeert de schurftmijt als drager van bacteriële pathogenen? We willen de diversiteit en dynamiek van de microben in verband met menselijke schurft bepalen in een reeks geografische en economische omgevingen. Dat zal resulteren in de eerste uitgebreide wereldwijde momentopname van dit ziektecomplex. We hopen de moleculaire mechanismen te identificeren die ten grondslag liggen aan de synergie tussen mijten en bacteriën. Hoe ze samenwerken om het afweersysteem van de gastheer te overwinnen.'

5 Wat is het uiteindelijke doel van het project?

'We hopen straks de diversiteit en dynamiek van microben die worden geassocieerd met menselijke schurft te doorgronden. Het onderzoek levert de moleculaire basisgegevens voor translationeel onderzoek naar verbeterde preventie-, management- en behandelingsstrategieën van schurft en de bijbehorende impetigo. En dat is weer de opstap naar verbeterde behandelings- en beheersstrategieën van de ziekte.'

QIMRBERGHOFER.EDU.AU

TOEKENNING DIORAPHTE 850.000 euro

ITG Antwerpen puzzelen voor een medicijn tegen cutane leishmaniase

‘Het revolutionaire van ons onderzoek is dat we verschillende disciplines, specialisten en instituten samenbrengen en ook nog eens de beschikking hebben over de nieuwste technologie’

Cutane leishmaniase is een huidziekte die wordt veroorzaakt door een parasiet die zich verspreidt via de beet van een zandvlieg. De ziekte is niet dodelijk, maar leidt in de ernstige gevallen tot verminking en als gevolg daarvan tot stigmatisering. Tot nu toe was het onderzoek naar de ziekte versnipperd, maar Wim Adriaensen, hoopt met zijn multidisciplinaire en internationale onderzoeksgroep de puzzel op te lossen.

‘Leishmaniase komt voornamelijk voor in de tropen en subtropen,’ zegt Wim Adriaensen van het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen. ‘Het treft vooral mensen die dicht bij het vee leven, of die buiten op de grond slapen. De arme bevolking dus. De vlieg is een slechte vlieger en leeft dicht bij de grond. Vandaar.’ De zandvlieg besmet naar schatting een miljoen mensen per jaar, maar de ziekte blijft onder de radar omdat het vooral de armere bevolking treft. Mede door de opwarming van de aarde is de ziekte inmiddels opgerukt naar Zuid-Europa. Zo zijn in Spanje en zelfs in Zuid-Frankrijk uitbraken van leishmaniase gesignaleerd.

Verminkingen

De ziekte kent veel verschijningsvormen, vertelt Adriaensen. ‘De viscerale variant tast de lever en de milt aan en is zonder behandeling dodelijk. Wij doen onderzoek naar cutane leishmaniase. Die openbaart zich in de huid en kan ook weer verschillende vormen aannemen. Sommige mensen krijgen een milde vorm met lokaal letsel dat vanzelf weer geneest. Bij anderen wordt het zachte weefsel aangetast van bijvoorbeeld de mond of de binnenkant van de neus. Dat leidt tot ernstige verminkingen van het gezicht. Er bestaat ook een derde vorm, waarbij de ziekte over het hele lichaam optreedt, met soms wel 200 letsels. De cruciale vraag is: hoe kan het dat eenzelfde parasiet zoveel verschillende ziektebeelden veroorzaakt? Licht het aan de parasiet? Of waar je wordt gebeten? Licht het aan het immuunsysteem?’

Revolutionair

Het is kortom een complexe puzzel. De reden dat het onderzoek naar cutane leishmaniase al een aantal decennia vastzit, ligt volgens Adriaensen aan het feit dat men meestal naar slechts één luikje van het probleem kan kijken. ‘Het revolutionaire van ons onderzoek is dat we verschillende disciplines, specialisten en instituten samenbrengen en ook nog eens de beschikking hebben over de nieuwste technologie. Daarom waren we zo blij dat we de call for proposal wonnen. Dankzij de substantiële bijdrage van Dioraphte kunnen we namelijk geavanceerde doch kostbare technieken uit het kankeronderzoek toepassen op een neglected tropical disease.’

Levende huid

Adriaensen coördineert een consortium bestaande uit wetenschappers van het ITG, de University of York, de University of Maastricht en de University of Gondar in Ethiopië. Dat is meteen het land waar de proefpersonen wonen die participeren in het onderzoek en een van de weinige landen waar de drie vormen van cutane leishmaniase tegelijkertijd voorkomen. Van honderdtwintig besmette en van een controlegroep van veertig gezonde mensen worden huidbiopten afgenomen. Deze worden meteen in vloeibare stikstof ingevroren en naar de verschillende instituten in Europa gevlogen voor een diepteonderzoek in elk aspect. ‘Door de huid niet te manipuleren en dit alles bijeen te brengen op ruimtelijk niveau, kunnen we een volledig ecologisch plaatje krijgen van hoe de parasiet zich in de huid van patiënten verschuilt en omgaat met ons immuunsysteem. Welke factor bepaalt nu het ziektebeeld? Het onderzoek gaat enorm veel data opleveren, die ons zal helpen een medicijn te vinden dat de ziekte richting de zelfgenezende vorm stuurt of, beter nog, preventief werkt. Maar dan zijn we wel vijf à tien jaar verder.’

[ITG.BE](https://www.itg.be)

TOEKENNING DIORAPHTE 850.000 euro

LUMC met nieuwste technieken op zoek naar een behandeling van RVCL-S

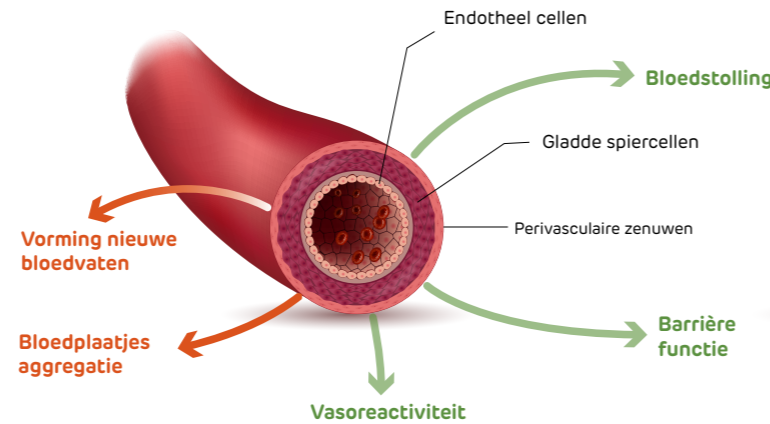
In 2020 schreef Dioraphte een call for proposals uit die gericht was aan expertisecentra voor zeldzame aandoeningen. Op de call kwamen dertien uitgewerkte aanvragen binnen. Vijf externe reviewers scoorden de aanvragen op zowel wetenschappelijke kwaliteit als op impact voor de patiënten, de maatschappij en het expertisecentrum. Uiteindelijk selecteerden de reviewers vijf aanvragen. Een van de gelukkigen was de neurologiegroep van Gisela Terwindt van het Leids Universitair Medisch Centrum, met een onderzoek naar Retinale Vasculopathie met Cerebrale Leukoencefalopathie en Systemische manifestaties (RVCL-S).

Bloedvaatjes

'RVCL-S is een zeldzame erfelijke ziekte, die ontstaat door veranderingen in het TREX1-gen,' legt neuroloog Gisela Terwindt uit. 'Dat leidt tot een probleem met de vaten. Waarschijnlijk raken kleine bloedvaatjes op meerdere plaatsen in het lichaam beschadigd. De bekleding van de bloedvaten lijkt hier een belangrijke rol in te hebben. De ziekte kan leiden tot blindheid, beroerte en dementie, maar treft ook onder meer de lever, de nieren en de huid. Met deze studie willen wij voorspellende markers voor ziekteprogressie van RVCL-S vinden en het onderliggende mechanisme ontrafelen. Hoe eerder je erbij bent, hoe beter je bijvoorbeeld problemen met het zien kan voorkomen.'

Familieleden

Onder leiding van Terwindt doet Irene de Boer promotieonderzoek naar RVCL-S: 'Wij volgen familieleden die drager zijn van de ziekte met de nieuwste technieken op het gebied van oog, hersenen en huid, waarbij we de kleine bloedvaten afbeelden. Verder bestuderen wij de functie van de bloedvatbekleding en de bloedstolling. Dit doen we

Gisela Terwindt, neuroloog aan het LUMC:

'Endotheelcellen zijn belangrijk bij veel processen in de vaten. In groen zijn de processen weergegeven waarvan onze onderzoeksgroep heeft aangetoond dat ze gestoord zijn bij RVCL-S. In het rood staan de functies die voor het eerst onderzocht zullen worden in dit onderzoek.'

met bloedvat-op-een-chiptechnieken waarbij we cellen van patiënten kunnen kweken tot minibloedvaatjes.' Wereldwijd zijn er vijftientig families met RVCL-S bekend, waaronder drie in Nederland. Een daarvan omvat al vierhonderd mensen. Terwindt: 'Onze uiteindelijke missie is te zorgen dat er wereldwijd een betere herkenning komt van dragers van deze ziekte en met de nieuwste technieken een behandeling voor RVCL-S te vinden om het leven en gezondheid van alle dragers te verbeteren.'

LUMC.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 399.820 euro

Tytgat Instituut (AMC) de strijd tegen cholestatische jeuk

In 2020 schreef Dioraphte een call for proposals uit die gericht was aan expertisecentra voor zeldzame aandoeningen. Uit de dertien aanvragen selecteerden vijf externe reviewers vijf aanvragen, waaronder die van het Tytgat Instituut. Onder leiding van Ronald Oude Elferink doet het expertisecentrum onderzoek naar cholestatische jeuk. Chronische geelzucht gaat vaak gepaard met ondraaglijke jeuk, en kan bij de patiënt leiden tot concentratieverlies, slaapproblemen, automutilatie en soms zelfs zelfdoding.

Metaboliët

'De oorzaak van deze vorm van jeuk is onbekend en er is ook weinig onderzoek naar gedaan,' aldus Oude Elferink. 'Wij hebben recent een factor in het bloed van patiënten ontdekt die waarschijnlijk een rol speelt bij de jeuk. Deze factor is een metaboliët van linolzuur, die in keratinocyten van de huid wordt gevormd. Dit is een belangrijke aanwijzing dat er in de huid van deze patiënten veranderingen optreden die leiden tot jeuk. Wij zoeken daarom in dit project naar stoffen in het bloed van patiënten met cholestatische jeuk die de normale differentiatie van keratinocyten verstoren.' De resultaten van dit project leiden hoogstwaarschijnlijk direct tot ontwikkeling en gebruik van geneesmiddelen die dit proces corrigeren.

AMC.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 322.000 euro

Apparaat waarmee zeer gevoelig alle moleculen (vele duizenden) in een biologisch monster (bijv. bloedplasma) kunnen worden geïdentificeerd. Dit apparaat wordt gebruikt om stoffen te identificeren die specifiek aanwezig in het bloed van patiënten met jeuk door geelzucht.

LUMC een grote stap naar een vaccin tegen mijnworminfectie

Al in een vroeg stadium, in 2016, steunde Dioraphte de afdeling Parasitologie van het LUMC in de ontwikkeling van een model dat bruikbaar zou zijn in het onderzoek naar een vaccin tegen mijnworminfectie. De mijnworm leeft in de darmen van naar schatting 500 miljoen mensen. De eieren van de mijnworm worden met de ontlasting uitgescheiden en ontwikkelen zich tot larven. Deze dringen vaak via de huid het lichaam binnen. Vooral mensen in de armste delen van de wereld zijn besmet. De symptomen zijn darmkrampen en bloedarmoede. Geïnfecteerde kinderen kunnen een groeiachterstand oplopen.

Manipuleren

Onder leiding van Meta Roestenberg is de onderzoeksgroep, bestaande uit ongeveer tien mensen, nu begonnen aan de zoektocht naar een vaccin. 'De mijnworm is een parasiet, die heel slim is in het manipuleren van het afweersysteem,' aldus Roestenberg. Voor het antwoord werden 23 proefpersonen drie keer besmet met de eitjes van de mijnworm. 'Tot onze grote vreugde bleek dat bij de tweede en de derde besmetting bij een deel van de proefpersonen de plek waar de larven waren binnengedrongen de huid rood werd. En hoe heftiger de reactie, hoe sterker het immuunsysteem reageert en hoe beter de bescherming. Bij de mensen met de heftigste reacties vonden we nauwelijks nog wormen.'

Antilichamen

De volgende vraag is: welk onderdeel van het immuunsysteem slaat aan op de besmetting? 'Daarvoor vergelijken we de immuunsystemen van de proefpersonen die heftige reacties vertonen met hen die niet of nauwelijks reageren op de herbesmetting. Het lijkt er sterk op dat de eerste groep meer antilichamen aanmaakt. Dan is de vraag: welk eiwit van de parasiet is verantwoordelijk voor de aanmaak van die antilichamen? Daar zijn we nu naar op zoek. Zodra we dat weten nemen we echt een grote stap naar de ontwikkeling van een vaccin.'

LUMC.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 530.839 euro

Podiumkunsten

Dioraphte ondersteunt projecten en activiteiten in de professionele podiumkunsten. Wij richten ons op muziek en muziektheater (alleen klassiek en jazz), dans, theater, gemengde podiumkunstenfestivals en veelbelovende nieuwe initiatieven in de podiumkunsten. Daarnaast ondersteunen wij enkele film- en literatuurfestivals met een regionaal of landelijk bereik.

75 toekenningen
totaal 1.854.968 euro

**Regisseur
Eva Line de
Boer**
'Ik maak het
liefst theater
voor atypisch
publiek'

Podiumkunsten

Podiumkunsten

Eva Line de Boer ontving met haar Stichting Euphoria van Dioraphte een zogenoemde 'impuls theatermakers'. Deze toekenning is bedoeld om de artistieke carrière van talentvolle regisseurs een duw in de rug te geven. Dat lijkt gelukt, met lovend ontvangen producties en een plek in het vierjarige subsidietraject van het Fonds voor de Podiumkunsten.

'Eerst ben ik een tijdje zoekende geweest in de theaterwereld,' vertelt Eva Line de Boer. 'Natuurlijk wilde ik actrice worden, maar ik werd moedeloos van het auditeren. Daarna heb ik de opleiding tot dramadocent gevolgd, maar alles viel pas echt op zijn plek toen ik de regieopleiding op de Toneelacademie in Maastricht ging doen. Het lijkt wel een roeping.' Met recht: De Boer ontving sindsdien de Ton Lutz Award voor de meest veelbelovende afstudeerregie, kreeg de René Lobo Stok voor lef, durf & moed. In 2016 won zij de BNG Bank Nieuwe Theatermakersprijs. In 2019 kreeg zij de Charlotte Köhler Prijs uitgereikt, de aanmoedigingsprijs van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Weemoed

Na de vliegende start zet De Boer een volgende stap in haar carrière. De toekenning van Dioraphte helpt haar daarbij en komt ten goede aan de producties *Rust Zacht Billy* en *Of ja*, ondersteuning op het gebied van doelgroepmarketing/contextprogrammering en de verdieping van het makerschap van De Boer. De voorstelling *Of ja* ging op 9 december 2020 in première, net voor de afkondiging van de strenge lockdown. Het is een voorstelling over sociaal ongemak, maar het werd tegelijkertijd een soort museumstuk van de precoronatijd. 'We hadden het toneel bewust vormgegeven als een vitrine, waarin menselijke gedragingen werden getoond. Gedrag van een jaar geleden is nu al heel vreemd om te zien. Sommige bezoekers werden overvallen door een enorme weemoed.'

Begrafenisspeeches

Rust Zacht Billy was opgebouwd uit allerlei soorten en maten van taal, beeld en geluid rondom het thema 'de dood'. 'We hebben mensen via social media opgeroepen

begrafenisspeeches met ons te delen. Het mooie was dat deze mensen ook onderdeel werden van het maakproces. Ze kregen vrijkaarten, namen hun eigen mensen mee naar de voorstelling, waardoor we vaak voor het niet-gebruikelijke theaterpubliek speelden. Na afloop waren er mooie gesprekken tussen makers en publiek.'

Blij

Juist vanwege die gesprekken en de bijzondere verbinding tussen makers en publiek vindt De Boer het belangrijk dat theatermakers op zoek gaan naar nieuwe doelgroepen. 'Voorafgaand aan elke productie doe ik uitgebreid onderzoek. Dan spreek ik veel mensen die vervolgens met hun

Theaterkrant:

'Het liefdevolle spel, de artificiële vormgeving en de uitgesproken, vervreemdende theatertaal van De Boer tillen Of ja vervolgens naar een hoger plan. Resultaat is een even schrijnende als ongemeen grappige voorstelling, die wellicht compacter had gekund, maar waar door de weldadige encenering toch voortdurend van alles te beleven is.'

familie en vrienden naar de voorstelling komen. Zo krijg je vanzelf een nieuw publiek, waarmee je na afloop niet over de spanningsboog van het stuk praat, maar bijvoorbeeld over vloggen of over afscheid nemen. Dat maakt mij heel blij.'

Kunstenplan

Inmiddels heeft De Boer het goede nieuws ontvangen dat Stichting Euphoria opgenomen is in het Kunstenplan 2021-2024. De meerjarige subsidie stelt De Boer in staat haar eigen organisatie structureel op te tuigen met vaste medewerkers, haar onderzoeken op grotere schaal te doen en toe te groeien naar een grote zaalvoorstelling in 2024. De komende tijd wil ze haar makerschap verder verdiepen, bijvoorbeeld door te onderzoeken wat dans en beweging voor haar werk kunnen betekenen. 'Eigenlijk wil ik, met een lelijk woord, totaaltheater maken: in een vroeg stadium andere kunsten deel laten uitmaken van het maakproces, zodat alle disciplines samen een gelaagd verhaal vertellen.'

[EVALINEDEBOER.NL](https://evalinedeboer.nl)

TOEKENNING DIORAPHTE 42.135 euro

Voordat corona Nederland en met name de podiumkunsten lamlegde, kon het internationale literatuurfestival Winternachten in januari 2020 nog ongestoord zijn 25e jubileum vieren. Ieder jaar draait het festival om een thema dat de literatuur verbindt met de maatschappelijke actualiteit. Het jubileum stond in het teken van A Free Mind, of specifiek: de dekolonisatie van het westerse denken. Daarmee was meteen de link gelegd naar de eerste edities van het festival, waarin de (post)koloniale relaties van Nederland met Indonesië, Suriname, de Antillen en Zuid-Afrika centraal stonden. Het festival was in 2020 extra feestelijk en een maatje groter. Ook trok het met vijfduizend belangstellenden meer bezoekers dan voorgaande jaren.

180 graden

Het was bovendien het laatste festival onder bezielende leiding van Ton van de Langkruis. Aan directeur Ellen Walraven de taak hem te vervangen. 'Er rust een zware

erfenis op mijn schouder,' beseft ze. 'Maar het is ook een cadeau dit mooie festival te mogen organiseren. Door deze crisis moeten we het festival 180 graden draaien. We maken in 2021 geen optie B, maar iets totaal nieuws.' Organisator Writers Unlimited gaat met een zo klein mogelijke ploeg vijf dagen vanuit Theater 't Spui een liveprogramma streamen. Een gespreksleider praat met Nederlandse gasten aan tafel en internationale gasten via Zoom. Walraven: 'Het jaarthema 'Het is aan ons' gaan we samen met schrijvers, dichters, woordkunstenaars, performers en journalisten van over de hele wereld onderzoeken. Bijvoorbeeld met Tsitsi Dangarembga uit Zimbabwe, die met haar roman This Mournable Body de shortlist van de Booker Prize haalde.'

WRITERSUNLIMITED.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 35.000 euro

Adriaan van Dis:
'Ik ben er getuige van geweest hoe Indonesische, Surinaamse en Marokkaans-Nederlandse schrijvers plotseling hun gemeenschappelijke achtergrond ontdekten, en ook hoe een publiek dat eigenlijk bevestiging van de eigen achtergrond zocht zich vermengde [...]. En dat alles dankzij de wonderlijke Winternachten.'

Leiden Shorts korte films met veranderkracht

Leiden Shorts is het op één na grootste korte-filmfestival van Nederland, dat gewoonlijk plaatsvindt in mei/juni.

Het programma omvat zowel korte films in elk genre, als lezingen, workshops en multimedia-evenementen. Leiden Shorts is een maatschappelijk verantwoord festival dat zich sterk bewust is van de rol en veranderingskracht van film. Het thema in 2020 was 'Climate (In)Justice'.

Ontdekte talenten

Producer Anastasia Raevskaia: '2020 was een buitengewoon jaar voor ons. In maart moesten we door COVID-19 besluiten het festival uit te stellen tot september, terwijl een deel van ons programma aangepast moest worden; sommige evenementen werden geannuleerd of getransformeerd tot digitale evenementen.'

Timnadin n Rif

De korte film is een medium dat een stem geeft aan ondervertegenwoordigde gemeenschappen en ontdekte talenten. We ontvangen veel films uit landen als Iran en steeds meer films uit Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse landen. De korte film heeft vaak een korte levensduur, omdat er weinig ruimte voor is op de reguliere filmmarkt. Korte films die geproduceerd zijn in 2019 en niet vertoond worden op festivals in 2020, worden waarschijnlijk niet meer vertoond in 2021. Daarom zijn we dankbaar en blij dat we dit jaar toch nog een fysiek festival hebben kunnen organiseren.'

LEIDENSHORTS.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 6.000 euro

Asko|Schönberg onderzoekt de relatie tussen tekst en muziek

foto Eduardus Lee

NRC:

'Voor de Feldman-liefhebber viel er veel te genieten dit weekend. Ook Becketts geest waarde rond in het minifestival Words & Music.'

Het ensemble Asko|Schönberg organiseerde voor de eerste keer het festival Words & Music. Het evenement is primair bedoeld om de relatie tussen tekst en (nieuwe) muziek te onderzoeken. De focus in de programmering lag op het werk van componist Morton Feldman en schrijver Samuel Beckett. Al tijdens hun legendarische eerste ontmoeting vonden ze elkaar in hun antipathie tegen het fenomeen opera. Beckett verbood het gebruik van zijn teksten in een muzikale setting. Maar voor zielsverwant Feldman maakte hij een uitzondering. Het festival vond in januari 2020 plaats in Muziekgebouw aan 't IJ te Amsterdam, net voor corona toesloeg. Het is de bedoeling dat het festival een tweejaarlijks terugkerend evenement wordt. Voor de toekomstige edities onderzoekt het ensemble of het festival op meerdere plekken in de stad kan worden gehouden teneinde een diverser publiek te trekken.

ASKOSCHOENBERG.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 15.000 euro

Cellosonate Nederland we'll never let you down

Stichting Cellosonate Nederland richt zich op het uitvoeren en stimuleren van uitvoeringen van Nederlandse kamermuziek. *We'll never let you down* is een kameropera voor bariton, acterende celliste en piano. De opera gaat over het tragische leven van Jacqueline du Pré (1945 - 1987), een Britse die beschouwd wordt als een van de grootste cellisten van haar tijd. 'Onze voorstelling heeft tot onze vreugde gewoon zijn première beleefd tijdens de Cello Biënnale Amsterdam in oktober 2020,' aldus oprichter, celliste en actrice Doris Hochscheid. 'Nou ja, gewoon... het was een online-streaming. Hoewel spelen voor een lege zaal moeilijk kan zijn, ging het heel goed. De cameramensen waren uitstekend voorbereid en achteraf bleek dat we tweeduizend kijkers hadden. Dat was meer dan in de zaal hadden gepast! Een voordeel van de livestreampremière, die nog een tijdje online blijft staan, is dat we een aantal podia die eerder twijfelden nogmaals konden benaderen met onze voorstelling. Dat heeft geresulteerd in een paar extra voorstellingen.'

CELLOSONATE.NL

TOEKENNING DIORAPHTTE 10.000 euro

Theaterkrant:

'We'll never let you down is duidelijk met veel liefde gemaakt en er wordt uitstekend gemusiceerd en gezongen.'

Pynarello de Nieuwe Wereld

Artistiek leider Lonneke van Straalen:

'Ons project De Nieuwe Wereld vond plaats van 1 januari tot en met 31 januari 2020. Wellicht hadden wij een onbewust vooruitziende blik met de titel van dit project, want we hadden nooit kunnen bevroeden dat de rest van 2020 een geheel nieuwe wereld voor iedereen zou worden. Ten tijde van dit project hebben wij volop genoten van elkaars nabije aanwezigheid, zelfs met drossen publiek tussen ons in, óp het podium. Wij kijken dus vooral terug op een zeer intieme tour.'

Slechts herinnerd worden door die ene hit die je schreef. Het overkwam Antonín Dvořák, de Tsjechische componist wiens andere symfonische werken worden overschaduwed door zijn negende. Een subliem muziekstuk dat bijgezet kan worden in het mausoleum der meest geliefde symfonieën. Pynarello speelde in seizoen 2019/2020 dit werk onder de noemer De Nieuwe Wereld in een serie van twaalf concerten. Pynarello noemt zichzelf een rebellenclub, die klassieke muziek anders brengt: avontuurlijker, spontaner, directer, zonder dirigent en zonder bladmuziek.'

PYNARELLO.COM

TOEKENNING DIORAPHTTE 15.000 euro

foto Grand Kneijls

Blackbird – Rebirth het sterven voor iedereen draaglijker maken

Hendrik Aerts heeft het talenttraject van Station Noord doorlopen. Als vervolg daarop ontving de talentvolle theatermaker een 'impulstoekenning' van Dioraphte. Met die steun ontwikkelde hij de voorstelling Blackbird – Rebirth die op 28 februari 2020 in première ging. In de zomer van 2018 stierf vriendin en theatermaakster Linda Olthof op gruwelijke wijze, terwijl Aerts met haar in New York was. Het vacuüm dat zij achterliet, op zowel persoonlijk als artistiek vlak, motiveerde hem om deze voorstelling te maken. In Blackbird – Rebirth komen woord, beeld, klank, licht, muziek, dans en lichaam samen. Doordat de disciplines elkaar aanvullen kunnen onbenoembare gevoelens worden uitgedrukt, aldus Aerts.

MOONPRODUCTIONS.ART

TOEKENNING DIORAPHTTE 47.504 euro

Hendrik Aerts:
'Wij hebben onze première gehad, nét voor de lockdown, en vervolgens is de gehele tour geannuleerd inclusief het Oerol Festival. Vanuit het Noorderzon Festival kwam de vraag of wij ook een intieme versie konden brengen. Daarop zijn we wederom vier dagen in repetitie gegaan zodat we deze versie konden spelen op het festival. Ondertussen hebben we ook in Bellevue in Amsterdam en ArtEZ in Arnhem deze aangepaste versie gespeeld, twee keer op een avond, voor dertig mensen.'

Vanuit de noodzaak bij te dragen aan een inclusieve, genderdiverse samenleving ontstond in 2018 het multidisciplinaire en internationale What You See Festival in Utrecht. Met kunst – zoals theater, dans, film, literatuur en muziek – als centraal middelpunt, bevraagt het festival de vaak ongeschreven en diep verankerde normen over sekse, gender en identiteit. Van 19 tot en met 22 november 2020 vond de derde editie plaats. Dioraphte ondersteunde drie projecten van jonge makers: What You See Research, Hoktopie en Anatomy of Togetherness.'

WHATYOUSEEFESTIVAL.NL

TOEKENNING DIORAPHTe 9.000 euro

Programmeur en dramaturg Annette van Zwoll:
'Het jaar 2020 vroeg veel van onze weerbaarheid en flexibiliteit. We ontwikkelden een hybride festival, waarin offline- en onlineactiviteiten elkaar aanvulden. Onder het thema Radical Tenderness toonde What You See voorstellingen, exposities, onderzoekspresentaties en uniek samengestelde programma's in theaters, buiten en in de bibliotheek. Uiteraard coronaproof. Het was intiemmer dan vorige jaren, met een programma dat recht deed aan onze artistieke en sociale waarden.'

foto Tessa de Geus

Om bewegingen voor uitsterven te behoeden, stichtte choreograaf Katja Heitmann het Instituut Motus Mori. Het richt zich op 'het verzamelen, bewaren, tonen en overdragen van bewegingserfgoed'. In 2020 kreeg ze van Dioraphte een 'impulstoekenning'. Die bijdrage stelt haar in staat met meer dansers gedurende een langere periode te werken, zodat ze een groter bewegingsarchief kan opbouwen en dat aan een groter publiek op nationale en internationale festivals en in musea kan tonen. 'Het idee voor een archief van de uitstervende beweging ontstond na de dood van mijn vader,' vertelt Heitmann. 'Hij liet niets tastbaars na. Ik ging op zoek naar iets dat ik toch nog kon bewaren. Toen stelde ik me voor hoe hij aan tafel zat en nadenkend aan zijn neus krabde. Ik dacht: misschien kan je daar ook aandacht aan besteden, voordat iemand verdwijnt. Dan ga je heel anders naar iemand kijken.'

Kinetisch portret

'Het werkt zo,' legt Heitmann uit. 'We gaan de steden in en vragen aan mensen om hun bewegingen aan ons te doneren. Dansers gaan daarna die bewegingen in hun lichamen opslaan, als een kinetisch portret. Dus het archief werkt van lichaam, naar lichaam, naar lichaam...' De gedoneerde bewegingen vormen de basis van bewegingstentoonstellingen, waarin de dansers een aantal weken lang, vijf uur per dag, de bewegingen aan het publiek, aan de stad tonen. Omdat Motus Mori meerdere weken in een stad is, ontstaat 'de beweging van Utrecht', 'de beweging van Den Haag' of 'de beweging van Tilburg'.

Ongrijpbare kern

De band tussen danser en het publiek dat gedoneerd heeft, is heel speciaal, meent Heitmann. 'In een interview van een uur verdiept de danser zich

intensief in de doneer. Dan voert hij of zij de beweging sterk vertraagd uit. Dat maakt ze abstract en universeel. Mensen zien een soort ongrijpbare kern van zichzelf terug. Dat emotioneert.' Een voorbeeld: Motus Mori heeft zeven van de nog honderd overgebleven Zusters van Liefde in Tilburg geïnterviewd. Een van de nonnen doneerde haar avondritueel. Heitmann: 'Voordat ze naar bed gaat, steekt ze een kaars aan, knielt ze en doet ze haar gebeden. Ze vertelde dat ze nu, als ze haar avondritueel doet, de danser voor zich ziet die haar bewegingen in haar lichaam heeft gearchiveerd. Dat werkt troostend en verbindend.'

KATJAHEITMANN.COM

TOEKENNING DIORAPHTe 72.000 euro

foto Katja Heitmann

Cultureel Erfgoed

Dioraphte geeft financiële ondersteuning aan projecten die het behoud en beheer beogen van materieel roerend en onroerend cultureel erfgoed in Nederland. Denkt u daarbij aan monumenten, archeologie, archieven en musea. Wij zoeken projecten die van blijvende waarde zijn. Tijdelijke projecten, zoals tentoonstellingen en symposia vallen buiten ons toekenningsbeleid.

32 toekenningen
totaal 1.457.895 euro

De Tiid museum+ vol verbindende verhalen

Het monumentale stadhuis van Bolsward krijgt een nieuwe bestemming. In 2021 opent het cultuurhistorisch centrum De Tiid – Huis van Verhalen haar deuren. In de Tiid smelten drie kleine musea samen tot een 'museum+'. 'Dat omvat een vaste presentatie, een kunsthall voor wisselende tentoonstellingen, maar ook een podium voor theater, film en debat, en een horecalocatie. Kortom, een ontmoetingsplek voor bewoners uit stad en regio,' aldus kwartiermaker/directeur Eerde Hovinga.

het centrum van Bolsward is schilderachtig, maar de trots van het Friese stadje is ongetwijfeld het zeventiende-eeuwse stadhuis. Na de fusie van een aantal gemeentes verloor het zijn functie. De fusiegemeente Súdwest-Fryslân vroeg aan de stichting Historisch Centrum Westerga om na te denken over een nieuwe bestemming van het monumentale pand. Voorwaarde was dat het stadhuis een publieke functie bleef vervullen, met betekenis voor de economie, de leefbaarheid en de cultuur van de regio. Zo ontstond het idee voor De Tiid, dat een uitvloeisel is van drie lokale musea: het Titus Brandsma Museum, it Gysbert Japicx-hûs en de Oudheidkamer.

Investering

'Het betreft geen bezuiniging,' benadrukt Eerde Hovinga, naast kwartiermaker ook tijdelijk directeur van De Tiid. 'De drie musea kregen voorheen elk zo'n vijfduizend euro per jaar. De gemeente subsidieert het cultuurhistorisch centrum met meer dan 200.000 euro per jaar. Dat is dus echt een investering.' De drie musea leiden een nogal zieltoegend bestaan, met samen nog geen zeventuizend bezoekers per jaar. De Tiid mikt op 35.000 betalende bezoekers. De inrichting van De Tiid wordt betaald via

fondsenwerving. 'Dioraphte en andere fondsen hebben ruimhartig bijgedragen, maar door corona worden we in sponsorwerving bij het bedrijfsleven tot nu toe erg belemmerd,' aldus Hovinga. 'Voorlopig zitten we nog op koers richting ons streefbedrag.'

Blokkeerfries

Het overkoepelde idee van het museumconcept is verbinding. Eerde Hovinga legt uit: 'Identiteit is een ding in Friesland. Vrijheid speelt daarbij een belangrijke rol. De taal natuurlijk ook. Wij Friezen, dat leeft sterk hier. In de vijf ruimtes van de vaste presentatie gaan we verhalen vertellen over de regio. We krijgen van Sneek bijvoorbeeld de vermeende helm van Grote Pier. Je hebt de mythe van Grote Pier als verzetsheld, maar de werkelijkheid was anders, je zou hem ook als piraat kunnen zien. Of misschien wel als de eerste blokkeerfries. Zulke dilemma's leggen we de bezoeker voor, waardoor we de verbinding maken met het nu.'

Parel

De collecties van de drie musea worden aan de hand van twaalf thema's eigentijds en dynamisch gepresenteerd. De parel van het cultuurhistorisch centrum staat echter op het dak van het stadhuis. 'De stenen toren is uniek, omdat hij op de eikenhouten kap rust. Dat kan volgens architecten helemaal niet en toch staat hij daar al eeuwen. We gaan de constructie zichtbaar en toegankelijk maken voor publiek, met een rondleider en multimediale effecten.' De Tiid wordt sowieso meer dan een tentoonstellingsruimte. 'We benutten ook de directe omgeving. Daarvoor maken we gebruik van de zogenoemde Tales of Art-applicatie. Als mensen door het oude centrum van Bolsward lopen, kunnen ze op bepaalde plekken, bijvoorbeeld bij een hoger gelegen locatie, met hun smartphone een QR-code inlezen. Vervolgens krijgen ze het verhaal verteld dat Bolsward op drie terpen is gebouwd. Dat maakt het museum honderd keer zo groot. Zo doen we aan risico- en bezoekersspreiding.'

[DETIID.NL](https://www.detiid.nl)

TOEKENNING DIORAPHTE 85.000 euro

Drents Museum collectiepresentatie van provinciaal naar universeel

'Wist je dat de boomstamkano van Pesse de oudste boot ter wereld is?' begint directeur Harry Tupan. 'Die ligt bij ons in het museum! Aan de hand daarvan vertellen we over de jager-verzamelaars die vanuit Rusland en Oekraïne naar het huidige Drenthe trokken, en later landbouw gingen bedrijven. We leggen de link met het heden, bijvoorbeeld met Syriërs die vluchten voor het geweld in eigen land en zich in Nederland vestigen. Zo vertellen we een universeel verhaal.'

Democratiseren

Het is slechts één van de verhalen die het Drents Museum straks in de nieuwe presentatie van de vaste collectie aan de bezoekers gaat vertellen. Daarin zijn de drie speerpunten van het museum vertegenwoordigd: archeologie, kunst en geschiedenis. Tupan wil met de nieuwe presentatie het Drents Museum democratiseren: 'We gaan er een familiemuseum van maken, zonder in te leveren op kwaliteit. Daarbij maken we veelvuldig gebruik van moderne media, maar het museale object blijft centraal staan.'

Magneet

Tupan denkt daarmee in 2023 (en na afloop van de coronacrisis) 50.000 extra bezoekers te trekken. 'We zijn nu al een grote magneet voor de stad en voor de provincie en zullen dat nog veel meer worden. Onderzoek heeft uitgewezen dat onze bezoekers gemiddeld vijftig euro in Assen uitgeven. We zijn dus een economische factor van belang, de stad Assen erkent dat nu ook. Bijvoorbeeld door haar bijdrage aan de nieuwe presentatie. Gelukkig hebben we voor de corona-uitbraak de hele financiering van acht miljoen euro rond gekregen. Het museum is straks ook een portal naar de provincie. Bij ons in de collectie kan je bijvoorbeeld voorwerpen uit de trechterbekercultuur bekijken. Van daaruit verwijzen we de bezoeker voor verdere verdieping naar het Hunebedcentrum in Borger.'

[DRENTSMUSEUM.NL](https://drentsmuseum.nl)

TOEKENNING DIORAPTE 100.000 euro

Impressie nieuwe collectiepresentatie

Librije Enkhuzen unieke collectie op authentieke plek

De Bibliotheca Enchusana, beter bekend als de Librije van Enkhuzen, is de enige zeventiende-eeuwse stadsbibliotheek in Nederland die onafgebroken ter plekke bewaard is gebleven. De boekerij is sinds het eerste kwart van de zeventiende eeuw gevestigd in een aanbouw aan de Westerkerk in Enkhuzen, waar de oorspronkelijke bibliotheekruimte en het bibliotheekmeubilair volledig intact zijn. Ook de boekencollectie is van uitzonderlijk belang. De bibliotheek bevat hoofdzakelijk zestiende- en zeventiende-eeuwse boeken die zijn gedrukt door beroemde uitgeverij uit heel Europa.

Proefschrift

Dioraphte ondersteunt de Stichting Librije Westerkerk Enkhuzen bij de samenstelling van een wetenschappelijke catalogus van het gehele boekenbestand. De nieuwe catalogus schetst een compleet beeld van het boekenbezit van de librije, de herkomst en ontwikkeling van de verschillende deelcollecties en het gebruik hiervan sinds de zeventiende eeuw. De catalogus vormt de basis voor wetenschappelijk studies, en eerst en vooral voor het proefschrift van Daphne Wouts over de boekencollectie. Het resultaat van het project wordt in boekvorm en als webcatalogus op www.librije-enkhuzen.nl gepresenteerd.

LIBRIJE-ENKHUZEN.NL

TOEKENNING DIORAPTE 20.000 euro

BICSA kalkoven restaureren in oude luister

In december 2019 is de stichting BICSA opgericht (Stichting tot behoud van Industrieel en Cultureel Erfgoed Stad Appingedam). In Appingedam staat een markant flesvormig pand, als kalkoven in gebruik geweest tot circa 1960. 'Het is ons gebleken dat toeristen die Appingedam bezoeken,' vertelt voorzitter Meijer, 'vooral diegenen die met de rondvaartboot rondvaren, nieuwsgierig zijn naar dit vreemde bouwwerk, en vragen of zij dat kunnen bezichtigen. Vanuit het centrum van Appingedam is de afstand tot de kalkoven eenvoudig te overbruggen, zodat ook toeristen die het centrum bezoeken naar de kalkoven toe kunnen komen.'

Stichting BICSA verkrijgt in oktober 2021 het monument van de gemeente Appingedam in eigendom. 'Wij hebben een plan ontwikkeld om de kalkoven voor zover mogelijk in oude luister te herstellen, en toegankelijk te maken voor publiek. Binnen in de kalkoven willen wij het proces van schelp tot kalk visualiseren door middel van panelen. Een oud industrieel proces waar de jongere garde totaal geen weet meer van heeft, willen we op deze wijze weer onder de aandacht brengen.' Na realisatie van de restauratie wordt het beheer van de kalkoven overgedragen aan Museum Stad Appingedam.

BICSA.NL

TOEKENNING DIORAPTE 20.000 euro

Portugese Synagoge Amsterdam restauratie monumentaal interieur

foto David Aschkenas

Volgens de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) vormen het interieur en het exterieur van de Portugese Synagoge in Amsterdam een uniek ensemble. De klassicistische bouwstijl en de architectuur van het interieur met drie schepen doen denken aan de protestantse kerken uit de zeventiende eeuw. Eenmaal binnen herinnert het oorspronkelijke interieur totaal niet aan een kerk. De typisch joodse onderdelen van het interieur staan op de toonbeeldenlijst van de RCE en de ceremoniële objecten zijn opgenomen in de lijst van de Wet tot Behoud van Cultuurbezit. Voor alle voorwerpen en onderdelen geldt dat ze van groot cultuurhistorisch en monumentaal belang zijn.

Hout en koper

Het interieur, dat onder het eeuwenlange gebruik heeft geleden, moet hoognodig gerestaureerd worden. De verschillende interieuronderdelen zijn hoofdzakelijk verdeeld in twee materiaalgroepen: hout (zoals de banken en de teba, het podium waarop de Thora wordt gelezen) en koper (zoals de kroonluchters). In 2025 bestaat de synagoge 350 jaar; het doel is om het monument dan weer in volle glorie aan bezoekers en gebruikers te presenteren.

CULTUREELERFGOEDPIG.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 100.000 euro

Design Museum herinrichting tot hét designmuseum van Nederland

In 2013 heeft het Design Museum (toen nog Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch) in het hart van 's-Hertogenbosch zijn plek gevonden. Nu is het zaak het gebouw zo in te richten dat het optimaal bijdraagt aan de positionering als hét designmuseum van Nederland, waar zowel de kenner en de professional als de geïnteresseerde aan zijn trekken komt. Het museum ontwikkelde een plan om zijn verschillende functies (collectiebeleid, tentoonstellingen, (digitaal) kennisplatform, educatie en ondernemerschap) beter te integreren. Het plan is de begane grond te activeren tot levendige plek waar bezoekers de vrij toegankelijke en semipermanente tentoonstelling Design! kunnen bekijken, die een introductie is op de visie van het museum op design. In combinatie met een activiteitenruimte met een grote videowall, een goed zichtbare winkel met een uitgebreid assortiment en bewegwijzering die de bezoeker leidt en verleidt, ontstaat een aantrekkelijk entreegebied.

DESIGNMUSEUM.NL

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

Directeur Timo de Rijk:

‘Juist de gevolgen van COVID-19 voor onze sector laten zien dat we moeten investeren in basisvoorzieningen die onze onderscheidende positionering als designmuseum versterken. Door de vrije toegang tot de vaste presentatie Design! bieden we een aantrekkelijke plek voor landelijke én voor lokale bezoekers.’

Byvanck Genootschap database middeleeuwse miniaturen online

Met de Byvanck-database beschikt Nederland als enige land ter wereld over een vrijwel compleet overzicht van zijn middeleeuwse miniatuurkunst. Deze database is door de leden van Stichting Alexander Willem Byvanck Genootschap in de periode 1987-2001 opgebouwd. Sinds 2002 ligt dat werk door capaciteitsgebrek stil. Het resultaat van vijftien jaar noeste wetenschappelijke arbeid dreigde zo verloren te gaan voor het vakgebied. Daarom nam de stichting het initiatief om geld bijeen te brengen om de Byvanck-database online raadpleegbaar te maken en aan te vullen naar de laatste stand van de wetenschap. De stichting vond Dioraphte bereid het project middeleeuwse miniaturen in de eenentwintigste eeuw te financieren.

Boekverluchting

De database, tot nog toe gehuisvest in de KB|nationale bibliotheek, gaat daartoe over naar het RKD (Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis). Anne Margreet As-Vijvers zal zich als projectleider ontfermen over de Byvanck-collectie, haar uniformeren en ordenen. Het uiteindelijke doel is de database algemeen toegankelijk te maken voor kunsthistorici, boekhistorici, neerlandici, mediëvisten, bibliotheek- en museumconservatoren, verzamelaars en andere cultuurminnaars. Ze legt uit waarom de collectie zo belangrijk is: ‘In de database staan meer dan vierduizend middeleeuwse handschriften beschreven. Daaronder zo’n beetje alles wat er aan handschriften uit de Noordelijke Nederlanden bestaat. De miniaturen zijn op zich al bijzonder, maar helemaal omdat er nauwelijks schilderijen uit de veertiende en vijftiende eeuw bewaard zijn gebleven. Dus het overgrote deel van wat we aan afbeeldingen hebben uit die tijd zijn illustraties in verluchte handschriften. De Byvanck-database bevat er meer dan twintigduizend! De kers op de taart is dat je ze relatief goed kunt lokaliseren en dateren.’

TOEKENNING DIORAPHTE 54.645 euro

Het project vormt de voorbereiding voor een vervolgproject, met als doel de Byvanck-database daadwerkelijk online te brengen en inhoudelijk te verdiepen. De database integreert in de digitale infrastructuur van het RKD. De onlinedeelcollectie RKD Images bevat beeldmateriaal over de beeldende kunst van de Nederlanden vanaf circa 1200 tot nu. Miniaturen zijn tot op heden daarin nauwelijks vertegenwoordigd.

Arnold Croiset van Uchelen,
voorzitter

Arnold Croiset van Uchelen studeerde filosofie en rechten in Groningen en is sinds 1989 advocaat. Hij werkte korte tijd in New York en Frankfurt. Vanaf 2000 is hij partner bij Allen & Overy Amsterdam, gespecialiseerd in financiële en ondernemingsgeschillen. Naast advocaat is hij onder meer voorzitter van de Raad van Toezicht van het Nexus Instituut en lid van de Raad van Advies van de David Lynch Foundation (Nederland).

Bernard Uyttendaele,
penningmeester

Bernard Uyttendaele studeerde bedrijfskunde in Antwerpen en de VS. Hij was twintig jaar bestuurlijk actief in de liftensector en de telecom markt. Hierna was hij betrokken bij het verandermanagement van organisaties en vervulde hij een aantal toezichtfuncties. Sinds 2012 is hij voornamelijk maatschappelijk actief. Vooreerst als Directeur van de stichting War Child (2012-2015) en vervolgens als CEO van de European Venture Philanthropy Association (2016-2018). In juni 2018 werd hij benoemd tot Directeur Rentmeester van de stichting Boschuyzen en van de Fundatie van de Vrijvrouwe van Renswoude te 's Gravenhage. Daarnaast is hij lid van het investeringscomité van het Venture Philanthropy Fonds van de Koning Boudewijn Stichting.

Jacqueline Detiger, bestuurslid

Jacqueline Detiger studeerde culturele antropologie, communicatiewetenschap en volgde de postacademische opleiding Philanthropic Studies. Zij werkte onder andere bij het VSBfonds. Nu is zij al langere tijd consultant via Beter Geven voor vermogensfondsen en filantropen. Naast haar werk is zij adviseur/bestuurder bij diverse stichtingen waaronder bestuurder bij Goeie Grutten.

Glenda Nühn, bestuurslid

Glenda Nühn studeerde rechten in Johannesburg en voltooide de postacademische opleiding Alternative Dispute Resolution aan de UvA. Zij werkte als advocaat in Zuid-Afrika en is momenteel mediator. Ze is mede-oprichter en was voorzitter van een stichting ten behoeve van ontwikkelingsprojecten in Afrika en andere delen van de wereld. Zij is co-chair van het Nederlandse comité van Human Rights Watch en lid van de supervisory board van de Wildlife Justice Commission.

Peter Mensing, bestuurslid

Peter Mensing studeerde economie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was gedurende dertig jaar management consultant bij Booz Allen Hamilton; waarbij hij de laatste jaren als SVP verantwoordelijk was voor de Europese activiteiten. Tijdens deze periode was hij ook bestuurder bij Plan en voorzitter Raad van Toezicht van de Stadschouwburg. Op dit moment is hij commissaris bij een aantal bedrijven en toezichthouder bij een aantal non-profitinstellingen, waaronder De Balie te Amsterdam.

Onze adviseurs

Henk van Stokkom, operationeel directeur en adviseur **Sociale Initiatieven en Wetenschap en Onderzoek**, werkte eerst in de internationale grondstoffenhandel, daarna voor een bedrijf dat een stichting financierde met activiteiten voor kinderen met een handicap in Zuid-Amerika. Vanaf 1995 werkte hij als zelfstandige voor beleggingsfondsen en vermogensfondsen. Sinds 2008 is hij uitsluitend actief voor vermogensfondsen.

Accountants
Lentink De Jonge

Mustapha Charifi, adviseur **Sociale Initiatieven Nederland**, studeerde economie, culturele antropologie en bestuurskunde. Hij adviseert organisaties in het sociale domein, is directeur van een welzijnsorganisatie en is toezichthouder bij een aantal zorg- en welzijnsorganisaties.

Financiën en financiële administratie
Jac's den Boer & Vink

Lonneke Regter, adviseur **Podiumkunsten**, is werkzaam als consultant, interim manager/directeur en toezichthouder in de culturele en publieke sector. Zij studeerde muziekwetenschap en kunstbeleid en -management (Universiteit Utrecht), muziek (conservatoria van Den Haag en Amsterdam) en vulde haar kennis aan met MBA-modules (Nyenrode Business Universiteit).

Antoon Ott, adviseur **Cultureel Erfgoed**, studeerde kunstgeschiedenis en rechten in Leiden. Na zijn directeurschap van de stichting NedArt richtte hij het bureau Artilaw op. Dat adviseert onder meer overheden, stichtingen, musea, vermogensfondsen en particulieren op het snijvlak van kunst, cultuur en recht. Hij vervult diverse bestuursfuncties in de cultuursector en publiceert regelmatig over kunst en cultuur.

Colofon

© Stichting Dioraphte, maart 2021

www.dioraphte.nl

Tekst Boudewijn Smid, boudewijnsmid.nl

Foto's pagina 28, 34, 50, 60 en 66 t/m 69, Sophie Eekman, sophieeekman.nl

Ontwerp Fridy Visser Knof, fridyvisser.nl

